

BYMBE

Bringing Young Mothers back to education

НАБОР ОТ МЕТОДИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ ЗА АНГАЖИРАНЕ НА МЛАДИТЕ МАЙКИ

ИПЗ

Еразъм+: KA2 – Кооперации за иновации и обмяна на добри практики –
Стратегически партньорства за обучение на възрастни
[Agreement N° 2017-1-AT01-KA204-035007]

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ВУМВЕ

Bringing Young Mothers back to education

НАБОР ОТ МЕТОДИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ ЗА АНГАЖИРАНЕ

НА МЛАДИТЕ МАЙКИ

ИПЗ

Еразъм+: KA2 – Кооперации за иновации и обмяна на добри практики –
Стратегически партньорства за обучение на възрастни

[Agreement N° 2017-1-AT01-KA204-035007]

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Информация за проекта

Наименование на проекта	"Връщане на младите майки към образованието"
Акроним:	BYMBE
Номер на проекта:	2017-1-AT01-KA204-035007
Координатор на проекта	Frauen im Brennpunkt, Австрия
Партньори	CESIE, Италия Vimes Ltd., България Social Innovation Fund, Литва Exchange House International, Ирландия Magenta Consultoría Projects S.L.U., Испания

Информация за документа

Наименование:	Набор от методи за интервенция за ангажиране на младите майки
Автор:	Lorraine O'Connor
Версия:	6
Дата:	23.03.2019

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	5
ЦЕЛИ НА МЕТОДИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ	7
ЦЕЛЕВА ГРУПА И СПЕЦИАЛНИ НУЖДИ	8
ГЛАВА 1 - ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НУЖДИТЕ	9
„Триъгълник на моя свят“	9
<i>Теоретична информация за „Триъгълника на моя свят“</i>	10
<i>Как „Триъгълникът на моя свят“ подкрепя практиките ни</i>	12
<i>Упражняване на „Триъгълника на моя свят“</i>	12
ВАРИАЦИИ НА „ТРИЪГЪЛНИКА НА МОЯ СВЯТ“: УПРАЖНЕНИЕ ЗА МОЯ СВЯТ	13
ВЪПРОСИ С ДАВАНЕ НА ОЦЕНКА	14
ВАРИАЦИИ НА ОЦЕНЯВАЩИТЕ ВЪПРОСИ	15
СИТУАЦИОННО ПРОУЧВАНЕ	17
<i>Ситуационно проучване/въпросник</i>	18
ТЕОРИЯ ЗА МНОЖЕСТВЕНАТА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ НА ХАУЪРД ГАРДНЪР (МИ)	19
<i>Занимание за Множествената интелигентност</i>	20
ВАРИАЦИИ НА ТЕОРИЯТА ЗА МНОЖЕСТВЕНА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ НА ХАУЪРД ГАРДНЪР	22
МЕТОД ЗА ОБМИСЛЯНЕ НА РЕШЕНИЯТА	23
<i>Упражнение за обмисляне на решенията</i>	23
<i>Шаблон за обмисляне на решенията</i>	23
ГЛАВА 2: ПЛАНИРАНЕ – КАК ДА ОТГОВОРИМ НА НУЖДИТЕ	24
ИНДИВИДУАЛЕН ПЛАН НА УЧЕНЕ	25
<i>Дейност:</i>	26
КАК ДА ОБСЪДИМ/ПЛАНИРАМЕ КОНКРЕТНИ НУЖДИ ЗА ГРИЖА ЗА ДЕЦАТА В ПРОЕКТА ВУМВЕ?	27
ФОКУС ГРУПА ЗА ГЛЕДАНЕТО НА ДЕЦАТА	27
<i>Насочващи въпроси</i>	27
ДЪРВОТО НА ЖИВОТА	28
<i>Дейност „Дърво на живота“</i>	28
ЗОНА НА КОМФОРТ	29
<i>Упражнение</i>	30
ГЛАВА 3 - ИЗГРАЖДАНЕ НА ВРЪЗКА С МЛАДИТЕ МАЙКИ	31
АКТИВНОТО СЛУШАНЕ	31
<i>Основни умения на съветника:</i>	34
<i>НАСОКИ КАК ДА ПРОВЕДЕМ СЕСИЯ ЗА СЛУШАНЕ</i>	34
ГЛАВА 4 - МОТИВАЦИЯ И ВДЪХВАНЕ НА УВЕРЕНОСТ	36
МОТИВИРАЩО ИНТЕРВЮИРАНЕ	36
МОДЕЛИ НА ПОДРАЖАНИЕ	37
<i>Как можем да го постигнем?</i>	38
<i>Дейност: Бъдете собствения си модел на подражание</i>	39
НЕОБХОДИМИ МАТЕРИАЛИ	41
ПРИЗНАВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЕТО	41
ВЪПРОС ЗА „ЧУДОТО“	41
<i>Как да използвате въпроса за „чудото“</i>	41
ГЛАВА 5 - АНГАЖИРАНЕ НА СЕМЕЙСТВОТО И ОБЩНОСТТА	43
МОДЕЛ, БАЗИРАН НА ЛИПСАТА НА СИЛНИ СТРАНИ СРЕЩУ МОДЕЛ, БАЗИРАН НА СИЛНИТЕ СТРАНИ НА ДАДЕН ЧОВЕК	43
ПЛАНИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ	44
<i>Практическо упражнение 1: ‘Опознаване на интересите ти’</i>	46

<i>Практическо упражнение 2: Какви са Вашите таланти?</i>	47
СЛЕДВАЩИ СЕСИИ	49
ГЛАВА 6 - ЛИДЕРИ	51
ПЛАНУВАНЕ НА PEER LEAD ДЕЙНОСТИТЕ:	52
ГЛАВА 7 - РИСКОВИ СИТУАЦИИ	53
СТЪПКИ ПРИ КРИЗИСЕН МЕНИДЖМЪНТ:	55
ЙЕРАРХИЯТА НА НУЖДТЕ НА МАСЛОУ	55
<i>Упражнение:</i>	56
ВАРИАЦИИ НА УПРАЖНЕНИЯТА НА МАСЛОУ БИХА МОГЛИ ДА БЪДАТ НАМЕРЕНИ ТУК:	58
ГЛАВА 8 - ПРИНОС НА ПАРТНЬОРИТЕ В ПРОЕКТА	59
ОЦЕНКА НА НУЖДТЕ В СТРАНИТЕ ПАРТНЬОРКИ	59
<i>Оценка на нуждите в Австрия</i>	59
<i>Оценка на нуждите в България</i>	61
<i>Оценка на нуждите в Ирландия</i>	62
<i>Оценка на нуждите в Испания</i>	63
<i>Оценка на нуждите в Италия</i>	64
<i>Оценка на нуждите в Литва</i>	67
СЪЗДАВАНЕ НА ВРЪЗКИ С ПАРТНЬОРИ И ОБЩЕСТВА	69
<i>Австрийският опит</i>	69
<i>Българският опит</i>	70
<i>Ирландският опит</i>	70
<i>Испанският опит</i>	71
<i>Италианският опит</i>	71
<i>Литовският опит</i>	72
ОСИГУРЯВАНЕ НА МОТИВАЦИЯ И ОВЛАСТЯВАНЕ, ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВА ПРОМЯНА В ПАРТНЬОРСКИТЕ СТРАНИ	73
<i>Австрийският контекст</i>	73
<i>Българският контекст</i>	74
<i>Ирландският контекст</i>	75
<i>Италианският контекст</i>	75
<i>Испанският контекст</i>	76
<i>Литовският контекст</i>	77
УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА В СТРАНИТЕ ПАРТНЬОРКИ	77
<i>Австрийският контекст</i>	77
<i>Българският контекст</i>	78
<i>Ирландският контекст</i>	78
<i>Испанският контекст</i>	79
<i>Италианският контекст</i>	79
<i>Литовският контекст</i>	80
ИЗТОЧНИЦИ	81
ПРИЛОЖЕНИЕ - ОБУЧЕНИЕ ВУМВЕ	83

Въведение

Всяка партнираща страна ще има определена целева група, с която ще работи. Всички подходи ще бъдат пригодени така, че да отговарят на нуждите на всяка група. В контекста на Ирландия целевата група на младите майки е най-вече в общността на пътуващите (Travellers). Подходите, които използваме не са специфични за тази общност и могат да бъдат използвани с всяка общност или група, с която социалните работници, съветници и други професионалисти работят. В случая на Ирландия Exchange House Ireland (Ексчейндж хаус Ирландия) има над 35-годишен опит в предоставянето на професионална помощ, кризисна намеса, образование и обучение на деца и младежи в Ирландия. Пътуващите и други етнически малцинства често са трудно достижими и поради това е изключително важно да бъдем иновативни в методите за достигане до тях. В общността на пътуващите младите майки са често най-трудно достижимите и при тях е най-малко вероятно да продължат образованието си или да започнат работа, след като имат деца. Младите майки биват считани за съществено важни за дома и грижата за децата.

Ще разгледаме аспектите на работата по разпространяването и как то работи на практика. Ще разгледаме холистичния подход, който обхваща по-широката общност, за да достигне до нашата целева група – младите майки, както и подкрепата и намесата, необходими за по-нататъшната ангажираност по време на процеса.

Повишаването на осведомеността се осъществява чрез екипа на Exchange House Ireland посредством редица методи като работа с младежта, образование, както и екипите за семейни проблеми и намеса и екипа за психическото здраве. Съвместните усилия на всеки отдел са необходими, за да се достигне целевата група на младите майки.

По време на проучването говорихме с възпитатели от образователна програма в Бланчардстаун в Дъблин, Ирландия. Тази организация работи с млади майки имигранти и цели да ги върне обратно в образованието. Това може да бъде основно образование като обучение по английски, готвене или друго, което им помага да се интегрират в обществото. Самите жени са поощрявани да молят за това, от което се нуждаят по отношение на образованието си, и всички необходими усилия, това да се случи, биват положени. Координаторът на програмата Екох сподели, че майките биват достигани чрез техните местни религиозни общности. Те обясниха, че свещениците на местните църкви обикновено работят със техните отделни

общности и като такива говорят майчиния им език. Жените имат по-голямо доверие и усещане за сигурност и не се страхуват да участват в дейности, поощрявани от тяхната църква. Координаторите казаха, че използват тези връзки като път към трудно достъпните общности и начин да достигнат до младите майки. Това е още един пример на осведомяване, който заслужава да бъде споменат, тъй като показва, как може да бъде използван в различен контекст.

Социалните работници и обучаващите могат да имат ползи от проучването на практически проекти като горе споменатите. Това ще подсили утвърдени мрежи в трудните за достигане общности чрез вече установени контакти.

Както вече споменахме е изключително важно да работим с маргинализирани групи, за да създадем връзки, основани на доверие, което не е лесно, тъй като те не винаги имат позитивен отзвук в обществото. Този наръчник може да бъде използван като инструмент за заздравяването на уменията на обучаващите/социалните работници и работещите с трудни за достигане общности.

Lorraine O'Connor

Координатор, работещ с млади пътуващи

Цели на методите за интервенция

Младите NEETs (които са извън образование, обучение и заетост) майки се нуждаят от специално внимание в процеса на съветване, за да могат да бъдат мотивирани и да им се вдъхне увереност при взимането на решението да се върнат към образованието си и да го завършат. (приложение Еразъм, 2017, стр. 47)

Целта на „Набор от методи за Интервенция за ангажиране на младите майки“ е да се фокусира върху развиването на методи за интервенция за подготвянето на социалните работници и обучаващите, за да ги снабди с инструменти за работа с NEET майки, които нямат образование или са безработни. Интервенциите се основават на работата на ирландския партньор и са служат като наръчник на нашите партньори и затова могат да бъдат приспособени, за да отговарят на специфичните им нужди.

Комплектът от методи за включване на младите *NEET майки* поставя ясни напътствия за техниките и инструментите за подпомагането на работниците в сферата на социалната работа, образованието, обществото и работата с младежи да привличат, подпомагат и напътстват младите майки да продължат образованието си. По време на процеса професионалистите провеждат консултантски процес с младите майки, техните общности и семейства, докато запазват уважението си към техните културни и социални ценности. Методите за интервенция са предвидени да подкрепят най-добрата практика при работата с млади NEET майки, най-вече тези от етнически или маргинализирани общности или обществото като цяло.

Целева група и специални нужди

Целевата група на проекта YUMBE са млади майки, които поради една или друга причина, са прекъснали училище преждевременно или просто не са успели да завършат образованието си. Младите майки на проекта YUMBE идват от маргинализирани общности в много от държавите, било то етнически малцинства, имигрантски общности или в много случаи цялото общество. Почти липсва съмнение за политическите, социалните, културните и икономическите затруднение, с които се сблъскват много от младите майки. Заради това е необходима деликатност във всеки етап на проекта, за да се включат младите майки и да извървят до край пътя на образованието си. Ние трябва да ги поощряваме да разберат, че те самите играят важна роля в това, как ще се развие живота им. Като млади хора те имат нещо, с което могат да допринесат и гласовете им трябва да бъдат чути, като това важи за всичките сфери на живота им. Необходимите умения за това са доверие, съпричастност и поощряване на толерантен подход, който приобщава младите майки. Като съветник е важно да се изгради доверие и разбирателство, за да се позволи на процеса на активен ангажимент да се осъществи. Техниките и инструменти, изложени тук, са съобразени именно с това.

Глава 1 - Определяне на нуждите

Определянето на нуждите на младите майки е решаващо за успеха на проекта ВУМВЕ. Младите майки се затрудняват най-вече да открият смисъл в това, да се върнат в образованието. Според Барнандос много майки тийнейджърки имат негативни преживявания в образованието още преди да забременеят и в резултат на това им липсва мотивация да завършат образованието си като цяло (2010, стр.4). Те се чувстват сякаш нямат достатъчно подкрепа от социалните, икономически и политически институции; не са обмислили, кои от хората около тях могат да им помогнат да се върнат в училище. Консултантите на ВУМВЕ ще подкрепят младите майки чрез инструменти и техники от този наръчник, за да им помогнат да разширят представите си.

„Триъгълника на моя свят” и ситуационните проучвания ще мотивират младите майки да обърнат поглед към обществото и да видят каква подкрепа им е предложена. Инструменти като въпросите за скалиране и инструмента за балансирано решение са създадени да помагат на майките да спрат да се обезкуражават сами и да им бъде помогнато да видят, че връщането в училище ще им донесе ползи в бъдещето както на тях самите, така и на децата им. Според теорията на Гарднър за множествената интелигентност майките трябва да разберат, че не носят вина за това, че са се провалили в образователната система. Вината е в това как е устроена самата система, която не успява да различните възможни начини за индивидуално обучение.

„Триъгълник на моя свят”

Въведение: Използвайте това упражнение, за да помогнете на младите майки да разпознаят източниците на подкрепа, които имат около себе си. Много често младите майки се чувстват изолирани и не могат да видят източниците, които имат около себе си. Това може да включва семейството, приятелите или друг източник на подкрепа, от който могат да се възползват, за да улеснят връщането си към образованието или започването на работа. Триъгълника на моя свят е полезен инструмент да накараш младите майки да визуализират кого имат в живота си или къде имат нужда от най-голяма подкрепа. Триъгълникът на моя свят също така помага за създаването на разговор между младите майки и съветника и може да бъде обвързан с други методи в този проект.

„Триъгълникът на моя свят“ предоставя на социалните работници и съветници една рамка, която взема под внимание всеки аспект на живота на младата майка. Той определя силите или притесненията в света на младия човек; това може да включва информация за физическите, социалните, емоционалните и образователните фактори или други проблеми, които влияят върху техния живот и ролята им на родител.

„Триъгълникът на моя свят“ взема под внимание нуждите и рисковете в живота на детето или младежа както и позитивните аспекти в техния живот. В много случаи няма нужда подробно да се изследва всяка част от триъгълника в детайл, а е достатъчно само да се погледне. „Триъгълникът на моя свят“ е отличен инструмент, който дава възможност на младите майки да открият потенциални източници на подкрепа¹.

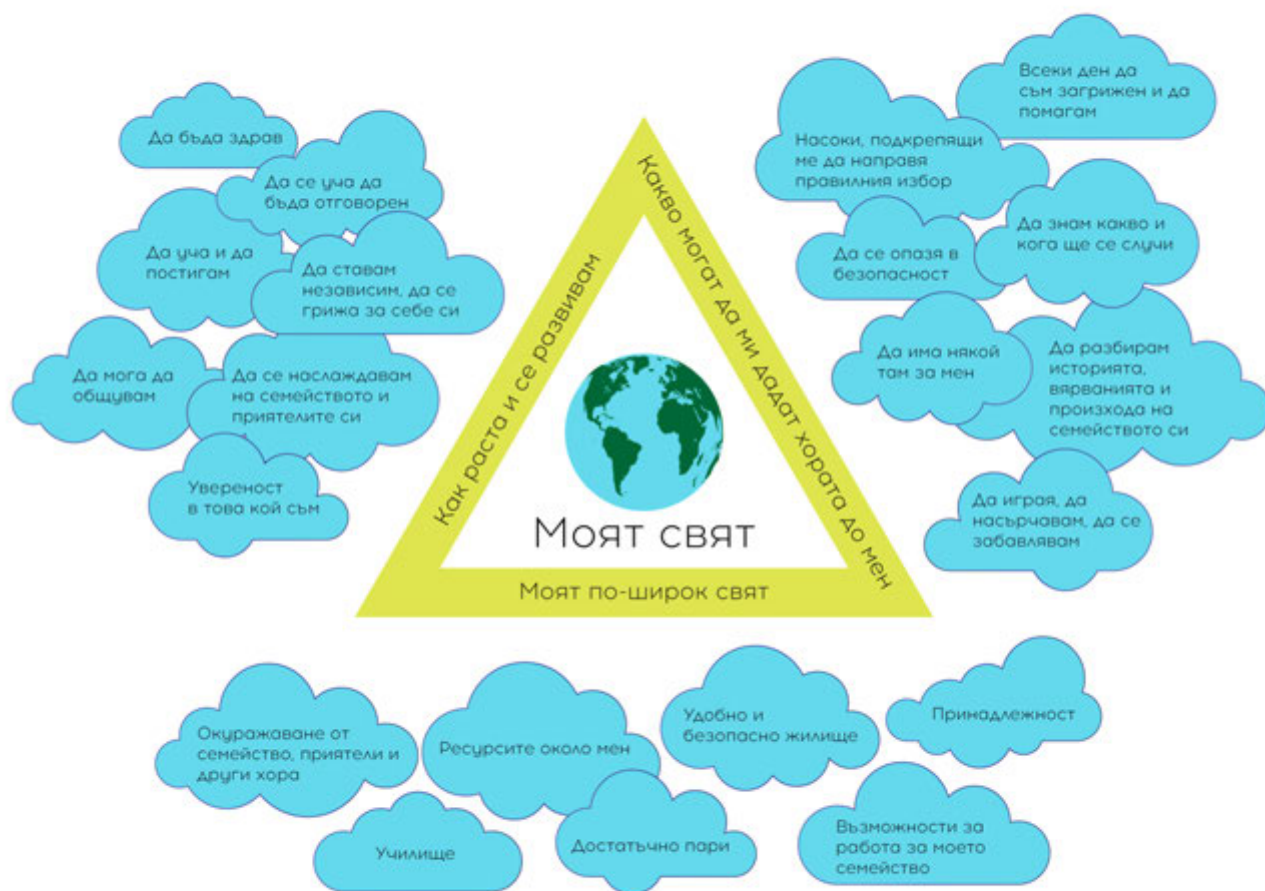
- Той позволява на младите майки да разберат как да се развиват;
- От какво младите майки се нуждаят от хората, които се грижат за децата им
- Широкият свят около тях – кого имат по отношение на приятели и семейство освен по-формалната подкрепа

Илюстрации на „Триъгълника на моя свят“²

¹ Източник: Getting it right for every child website, *Using the National Practice Model II: Gathering information with the My World Triangle*, <https://www2.gov.scot/resource/doc/1141/0109332.pdf>

² Източник: Care and Learning Alliance website, *Keep Children Safe*: <https://www.careandlearningalliance.co.uk/my-world-triangle/>

Триъгълник на моя свят

Целостта на детето или младия човек: физическо, социално, образователно, духовно и психологическо развитие.

Моят по-широк свят

Как „Триъгълникът на моя свят“ подкрепя практиките ни

Използвайки „Триъгълника на моя свят“ можем да проследим:

- как младият човек расте и се развива
- от какво се нуждае младият човек от хората, които се грижат за него
- влиянието на по-широкия свят от семейство, приятели и общност на младия човек

УПРАЖНЯВАНЕ НА „ТРИЪГЪЛНИКА НА МОЯ СВЯТ“

Напътствия

Използване на насочващи въпроси близки до формата на „Триъгълника на моя свят“:

- Представете „Триъгълника на моя свят“ на младите майки (обяснение какво представлява и защо го използват)

- Използвайте заглавията върху картата, може да не е необходимо да покриете всички.
- Накарайте ги да използват картинките като карта, за да открият какви пречки или притеснения могат да имат младите майки в различни области на картата
- Накарайте младите майки да разберат какви източници на подкрепа имат около себе си и как могат да ги използват, за да продължат образованието си.
- В края на сесията съберете информацията, дадена от младите майки, проверете я и потвърдете, че е вярна.
- Използвайте събраната информация, за да предоставите поп-нататъшна подкрепа и помощ на младите майки.

Необходими материали:

1. Тиха, чиста, добре осветена и проветрива стая
2. Пример на триъгълника на моя живот
3. Маси и столове
4. Химикали и хартия

Устройства за записване също са полезен инструмент в случай, че участниците имат проблеми с грамотността, но винаги трябва да се иска тяхното съгласие, да бъдат записани.

Вариации на „Триъгълника на моя свят“: Упражнение за моя свят

Подобно на „Триъгълника на моя свят“ това упражнение помага на майките да открият подредбата в своя живот: позволява им да създават собствения си живот, като анализират различни аспекти от него. Помолете младите майки да запишат чувствата си и да ги споделят. След това помолете младите майки да използват фигурите Playmobil, за да демонстрират как те биха допринесли към живота им. Обсъдете каква подкрепа може да липсва и се опитайте да намерите други източници на подкрепа или решения на проблема. Съвместната работа на младите майки и съветниците би помогнало за откриването на начини да се подобрят аспектите от живота им, в които те чувстват, че липсва нещо.

Примери:

Майчинство (аспект от живота)	Материали	Презентация
Условия на живот/доход	A2 постери/маркери	Младите майки запечатват чувствата си върху постера

Семейство/приятели/партньорства	Различни фигури за игра (Playmobil)	Младата майка представя постера
---------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------

Други необходими материали:

- Тиха, чиста и проветрива стая
- Пример на „Триъгълника на моя свят”
- Флипчарт хартия
- Маси и столове
- Химикали и хартия
- Записващо устройство

ВЪПРОСИ С ДАВАНЕ НА ОЦЕНКА

Информация за въпросите с даване на оценка

Оценяващите въпроси са част от модел, фокусиран върху откриването на решение. Според Шари, оценяващите въпроси могат да бъдат задавани по много различни начини и са една от най-универсалните техники за откриване на решение. Въпросите с оценка могат да бъдат използвани за да се оцени готовността на клиентите еза промяна и да се изтъкне мотивацията им за промяна, дори и да чувстват, че целта им е далече и не са имали голям прогрес. (2001,стр.38)

Този подход е основан на силните страни и може да бъде използван, за да се поддържа участието и ангажираността на младите майки. Съветниците трябва да накарат младите майки да се фокусират върху силните си страни и да разсъждават повече върху позитивните си преживявания. Добър пример тук е да се използват оценяващи въпроси, за да могат по-лесно да си изградят цели, да следят прогреса си и да повишават увереността си. Този метод ще помогне на съветниците да помагат на младите майки и да ги поддържат мотивирани и ангажирани. Въпросите с оценка могат да помогнат да се запази мотивацията на младите майки за промяна, в нашия случай ползите от това да продължат образованието си и да го завършат. Съветникът може да използва въпросите, за да помогне на младите майки да изградят увереност, като преформулира негативния им диалог със самите себе си. Ако младата майка отговори много негативно на въпроса, който съветникът ѝ е задал, то последният може да перифразира въпроса, като вземе позитивното от отговора. Като резултат това може да ги държи мотивирани и да поддържа желанието им да участват.

Примери за въпроси с оценка:

- *Млада майка: От много време искам да продължа образованието си, но знаете, че много причини ме спират*
- *Социален работник: Значи това, което казвате, е че сте поначало сте искали да продължите образованието*
- *Млада майка: Да, но не знам как мога да балансирам грижата за децата, доходите и да продължа. Може да бъде много натоварващо*
- *Социален работник: Изглежда, че доста сте мислили върху продължаването на образованието Ви?*
- *Млада майка: Да, така е, искам по-добър живот за детето ми*
- *Терапевт: По скалата от едно до десет, където десет означава, че искате нещата да се променят, а едно, че не искате нищо да се промени, къде мислите, че се намирате Вие?*
- *Млада майка: бих казала осем*
- *Социален работник ами това е доста високо, изглежда, че наистина искате да промените живота си към по-добро*
- *Млада майка: да, наистина искам*
- *Социален работник: Значи искате по-добър живот за Вас и дъщеря Ви и знаете, че по-доброто образование ще Ви помогне да го постигнете. Има ли нещо друго, което бихте могли да направите, за да промените осмицата на деветка?*
- *Млада майка: да завърша курса, предполагам*

Горният сценарий позволява на социалния работник да използва оценяващи въпроси за това как младата майка наистина се чувства относно ситуацията си. Използването на въпроси с оценка изгражда мотивацията на младата майка и причините тя да завърши образование, създавайки важен мотив за промяна.

Вариации на оценяващите въпроси

Създадени от Ликерт средата на 30те години. Ликертовата скала „използва готови формати за отговор и е направена да измерва отношение или мнение, докато ординалната скала измерва нива на съгласие/несъгласие.“(Bowling, 1997; Burns, & Grove, 1997).

Според Ликертовата скала участникът може да бъде попитан редица въпроси, като след това получава скала от пет до седем точки, от които може да си избере. Отговорите могат да бъдат измерени и оценени. <https://www.simplypsychology.org/likert-scale.html>

В контекста на ВУМВЕ въпросите могат да бъдат използвани, за да извличат отговори от конкретни въпроси. Съветникът обаче може да перифразира въпроса или да подсказва отговора, за да получи по-позитивен отговор. Например:

С - Съветникът може да зададе въпрос като: Как бихте оценили подкрепата, която получавате по отношение на грижата за детето?

ММ - Младата майка може да я оцени с 3

С - Съветникът може да надгради върху този отговор като попита дали имат други роднини, близки приятели или съседни, за които не са се сетили. Това може да извлече нов отговор, върху който може да се надгражда по време на сесията.

Отдолу е представен примерен шаблон на Ликертов въпросник: Съветниците могат да го използват, за да създадат собствени въпроси, подобни на въпросите за оценяване.

Седем степенна скала на Ликерт

	Въпрос	Съвсем несъгласен			Неутрален		Съвсем съгласен	
		1	2	3	4	5	6	7
1								
2								
3								
4								
5								
6								

Ситуационно проучване

Целта на ситуационните проучвания е да събират данни според нуждите на обществото. Целта е да се установи колко млади майки има както и какви видове подпомагане са достъпни за тях. Проучванията са богати на качествени данни, тъй като съветниците ще бъдат на място с конкретната общност, с която работят. Има много начини за провеждане на проучвания като например:

➤ Онлайн и писмени проучвания

Този тип проучвания могат да бъдат разпространени от врата до врата или да бъдат изпратени по имейл на хората, ако имат достъп до работещ компютър.

➤ Еднократни информационни сесии

Те могат да бъдат провеждани в продължение на дълъг период от време; това дава по-добра възможност на съветника да достигне по-широка група от общността.

➤ Фокус групи

Чрез използването на фокус групи съветникът може да събере голямо количество информация във всеки даден момент.

При създаване на въпросника трябва да се вземе предвид:

- Целта на проучването – то трябва да може да извлече конкретните данни, необходими за протичането на следващите етапи.
- Дължината на въпросника – ако е прекалено дълъг, хората няма да го попълнят
- Оформлението на проучването – трябва да изглежда добре
- Съдържанието – трябва да е уместно
- Трябва да има възможност да се адаптира
- Терминологията не трябва да е прекалено сложна или нападателна
- Етичност – уверете участниците предварително, че споделената информация от тях е конфиденциална и ще бъде съхранена според правилата за закрила на данните

Моля вижте отдолу пример за рouchване, проведено от Exchange House National Traveller Service в Ирландия³. Държавите партньори могат да го нагодят така, че да отговаря на техните нужди. При създаването му трябва да се запитате за социалните, културните, физическите и икономическите нужди на обществото. Всичко това трябва бъде взето под внимание.

СИТУАЦИОННО ПРОУЧВАНЕ/ВЪПРОСНИК

Колко души живеят във всяко домакинство?	Институции на Exchange House
Колко са децата в начално училище (6-12 години)	Клуб след училище/Клуб за домашни
Колко са децата в прогимназия/гимназия (12-16 години)	Младежки институции
Колко юноши над 16 години не посещават образователни институции	По-нататъшни образователни институции на Exchange House за 16 години и нагоре
Колко млади женени двойки (18-25 години)?	Семейни институции
Колко са млади майки (18-25 години) с деца?	Училищна връзка
Колко се обучават или работят?	Образователни институции
Какво е най-високото ниво на формално образование във вашето домакинство?	Образователни и младежки институции, институции за семейни проблеми
Какво обучение Ви трябва за да имате достъп до работа или по-нататъшно обучение?	Образователни институции или семейна подкрепа
Каква финансова подкрепа Ви е необходима, за да имате достъп до тренировъчна програма?	Образователни институции или семейна подкрепа
Има ли кой да поеме грижата за децата, ако трябваше да започнете тренировъчен курс?	Образователни институции или семейна подкрепа
Изпитвали ли сте дискриминация, когато сте посещавали образователни институции в миналото?	Образователни институции или семейна подкрепа, психическо здраве

³ Адаптирано от: Research Methods Questionnaire - <https://www.simplypsychology.org/questionnaires.html>

Мислите ли, че имате нужда от подкрепа поради недостатъчна грамотност, за да имате достъп до по-нататъшно обучение или образование?

Образователни институции

Теория за Множествената интелигентност на Хауърд Гарднър (МИ)

Теорията за множествената интелигентност, за първи път създадена от харвардския професор Хауърд Гарднър през 70те години, потвърждава, че интелигентността не е толкова праволинейна като постигането на резултати чрез стандартизирано тестване; той предлага идеята, че хората се учат по много различни начини и това трябва да се има предвид по време на процеса на учене. „Според анализите на Гарднър само два типа интелигентност – лингвистичната и логико-математическата – биват оценявани и тествани в съвременните училища“ “ (Davis et al , стр.2). Гарднър осъзнава, че традиционните начини на учене могат да доведат до чувство за провал и предлага разширяване на главната интелигентност, ценена толкова много от обществото. Гарднър предлага тезата, че хората имат поне осем форми на интелигентност, които включват лингвистична, логико-математическа, пространствена, музикална, телесно-кинестетична, натуралистична, интерперсонална и интраперсонална (Гарднър, 1999)

За целта на проекта YUMBE съветниците, работещи с млади майки, установяват, че много от майките, които участват в проекта, са напуснали училище рано и са имали лош опит там и заради това би било полезно за тях да опитат други методи на учене. Фокусът пада върху човешкия потенциал, първоначално е имало шест типа интелигентност, а сега има девет. Интелигентностите са свързани със способностите на конкретния човек, неговите възможности и естествените им интелектуални качества.

Съветниците, използвайки тестването за множествената интелигентност, могат да помогнат на момичетата да разберат как да учат най-добре и да им помогнат да използват различни стратегии за учене. Задачата може да бъде направена като онлайн инструмент, достъпен чрез <https://quizlet.com/11998194/howard-gardners-theory-of-multiple-intelligences-flash-cards/>. В случая на съветниците, работещи директно с младите майки по проекта YUMBE, би било по-полезно да се използва хартиен носител. По този начин съветниците могат да помагат на момичетата, да им дават светли, подкрепа и да им обяснят подробно как да използват ученето в ежедневието си като допълнение към образователната им програма.

Тук може да откриете списък на различните видове интелигентност:

ЗАНИМАНИЕ ЗА МНОЖЕСТВЕНАТА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ

- Представете заниманието, дайте общ поглед върху теорията

Раздайте въпросник за множествената интелигентност (версия за принтиране може да намерите тук: <https://www.businessballs.com/self-awareness/howard-gardners-multiple-intelligences/>)

- Помогнете на младите майки да се отпуснат. Те може да бъдат леко нервни. Обяснете им, че това не е тест, а трябва да бъде забавно.
- Обяснете на младите майки, че трябва да прочетат всеки въпрос внимателно
- За всяко твърдение: поставете ги според техните предпочитания, с други думи кое твърдение според тях им пасва най-добре.
- След като приключат им кажете да съберат точките и отметките във всяка колона
- Обяснете, че най-високите резултати показват естествените им силни страни и потенциал – тоест техните интелигентности
- Няма верни или грешни отговори
- Накарайте младите майки да запишат резултатите си

- Обяснете, че може да има повече от един начин

Необходими материали

- Чиста, добре проветрива стая
- Маса и столове
- Достъп до компютри, ако се използва електронна версия
- Въпросник на множествената интелигентност – едно копие на хартиен носител на всеки клиент
- Химикалки
- Продължение на заниманието - 1-1:30 часа

Пример: Секция 1 от тест за множествена интелигентност, непълен

Примерен лист за отговори

Изчислете сбора на отметките във всяка колона и напишете сбора им в квадратчетата отдясно.	Видове интелигентност	Вашият резултат				
		Лингвистична				

Тест за множествена интелигентност по модела за МИ на Хауърд Гарднер (ръчно изчисляване на резултата; за автоматично изчисляване отидете на www.businessballs.com)						
„Оценете твърденията: 1 – по-скоро несъгласен, 2 – донякъде несъгласен, 3 – донякъде съгласен, 4 – по-скоро съгласен” С оглед бързина и за улеснение на младежите – „Поставете отметка в квадратчето, което най-точно отговаря за вас.” Хората над 16 год. попълват всички въпроси. Младежи между 8 и 16 год. отговарят само на червените въпроси. Това е страница 1ва от 4. Кратка версия, съдържаща само въпросите за младежи можете да намерите на businessballs.com						
N	Поставете отметка във върното квадратче	Резултат				
1	Бих искал да науча повече за себе си					
2	Мога да свиря на музикален инструмент					
3	По-лесно разрешавам проблеми, когато извършвам физическа дейност					
4	Често имам някоя песен или мелодия на ум					
5	Смятам, че е лесно да управлявам парите си и да ги бюджетирам					
6	Намирам за лесно да си измислям истории					
7	Винаги съм имал добра физическа координация					
8	Когато разговарям с някого, се стремя да слушам думите, които използва, не само какво казва					

<p>Най-високият резултат показва вродените ви сили и потенциал – вродената ви интелигентност.</p> <p>Няма правилни или грешни отговори.</p> <p>Най-силно изразените ми интелигентности са (напишете ги тук):</p>	Логическо-математическа							
	Музикална							
	Кинестатична							
	Пространствено-визуална							
	Междоличностна							
	Личностна							
<p>Най-щастливи и най-успешни сте, когато се учите, развивате и работите по начини, които най-пълноценно използват вашите вродени интелигентности (вашиите силни страни, стил и тип мозък).</p> <p>Този индикатор ще ви помогне да се фокусирате върху начин на учене и работа, които ще бъдат най-ползотворни и благоприятни за вас.</p> <p>Определенията за множествена интелигентност можете да намерите във втората страница на Excel документа, съдържащ този тест. Файлът и повече информация за множествената интелигентност са публикувани на сайта businessballs.com</p>								

Вариации на Теорията за Множествена Интелигентност на Хауърд Гарднър

Друг подобен на МИ инструмент е VARK моделът на Найл Флеминг. VARK моделът на учене представя идеята, че има четири типа на учене. Този модел помага на хората да открият техните предпочитания за учене. „Въпросникът уведомява хората за разнообразието от различни подходи на учене. Той подкрепя тези, които са имали затруднения с ученето и има особено голямо приложение в бизнеса, спорта, обучението и образованието. Менторите, учителите и треньорите, които биха искали да използват допълнителни стратегии за учене, също могат да имат полза от използването на VARK модела”⁴. (<http://vark-learn.com/using-vark/using-vark-with-a-group/>)

Четири основни типа са: Визуален, слухов, четящ и пишещ и кинестатичен. Подобно на модела на Множествената Интелигентност въпросникът на VARK също може да бъде използван в онлайн формат или на хартиен носител и може да бъде открит тук: <http://vark-learn.com/the-vark-questionnaire/>.

Някои интересни видеа за употребата на VARK могат да бъдат открити тук - <http://vark-learn.com/introduction-to-vark/>. Това би помогнало на съветниците да се докоснат до различните стилове, а видеата отговарят на нуждите на четирите типа хора. Визуалният тип ще могат да се учат, като гледат видеото, слуховият тип - като го слушат, кинестатичният, като изпълняват работата, а четящият и пишещ тип хора – като попълват самия въпросник.

⁴ Източник: CARK, A guide to learning preferences. Use VARK with a group – Instructions: <http://vark-learn.com/using-vark/using-vark-with-a-group/>

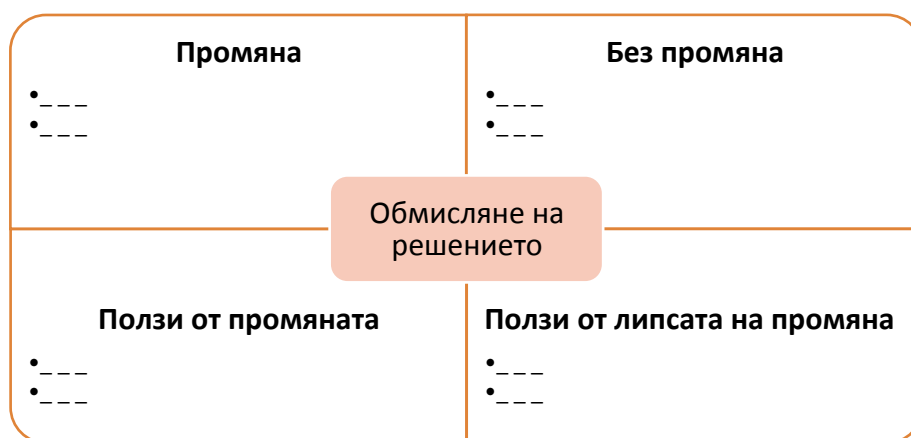
Метод за обмисляне на решенията

Методите за обмисляне на решенията са създадени за пръв път от психолозите Ървинг Джарис и Леон Ман в средата на 70те години. Те представляват метод за представянето на ползите и недостатъците от всяко решение и се използват за улесняването на вземането на решения.”⁵ (Foster & Neighbors, 2013). Методът за обмисляне на решенията помага на хората да оценят ползите и недостатъците на което и да е тяхно решение. Въпреки че продължаването на образованието може да бъде трудно за всеки един човек, то е особено трудно за младите майки, клиенти на проекта ВУМВЕ. Съветникът може да представи този метод, който ще помогне на младите майки да анализират собствените си мисли и вътрешни конфликти. Методът използва скала, което означава, че в края младата майка ще може да види ползата от образованието и как то ще ѝ помогне в социално и икономическо отношение.

УПРАЖНЕНИЕ ЗА ОБМИСЛЯНЕ НА РЕШЕНИЯТА

- Защо дойдохте тук днес?
- Искате ли промяна в живота си?
- Какво искате да промените в живота си?
- Ще промени ли това живота Ви?
- Мислите ли, че усилията ще си струват?
- Мислите ли, че ще произлязат някакви проблеми в резултат на промяната?
- Мислите ли, че ще се отрази положително на бъдещето на детето Ви?

ШАБЛОН ЗА ОБМИСЛЯНЕ НА РЕШЕНИЯТА

⁵ Dawn W. Foster and Clayton Neighbors, *A review of decisional balance research and directions for brief alcohol intervention among college students* (2013), <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4271314/>

Глава 2: Планиране – Как да отговорим на нуждите

Подходящата реакция и отговор на нуждите на младите майки ще бъдат определени според информацията, събрана чрез отворен и искрен диалог. След това ще можем да насочим младите майки към подходящите за тях курсове и институции, които най-добре отговарят на нуждите им като например помощ с грижата за детето или образователни програми.

- Анализирайте поведението на младите майки – Какво се случва с тях, кои са в образователната система или се обучават, кои работят, кои търсят работа?
- Вгледайте се в различията/противоречията между това, което младите майки казват и това, което искат да направят (как е животът им) и какво наистина правят или казват, че искат да направят. Какво правят, за да се сдобият с образование или да си намерят работа? Поддържали ли са връзка с нашите институции? Искат ли наистина да се включат? Можем да им запишем час или ако им е по-удобно, можем да се срещнем с тях на друго място или в техните домове? Трябва да разберем от какво точно се нуждаят. Те може да искат курс в друга област, който ние като организация нямаме уменията да проведем, но можем да им покажем, че можем да им набавим необходимата информация и да ги подкрепим, ако имат нужда от помощ.
- Имат ли проблеми с получаването на социални помощи или грижата за децата? Можем ли да им помогнем с това?
- Да помогнем на младите майки да разберат как промяната ще им донесе ползи – както споменахме да им покажем как образованието е помогнало на други членове от общността, които вече имат работа на пълен работен ден и се справят добре в резултат на това, че са продължили образованието си или са участвали в обучение.

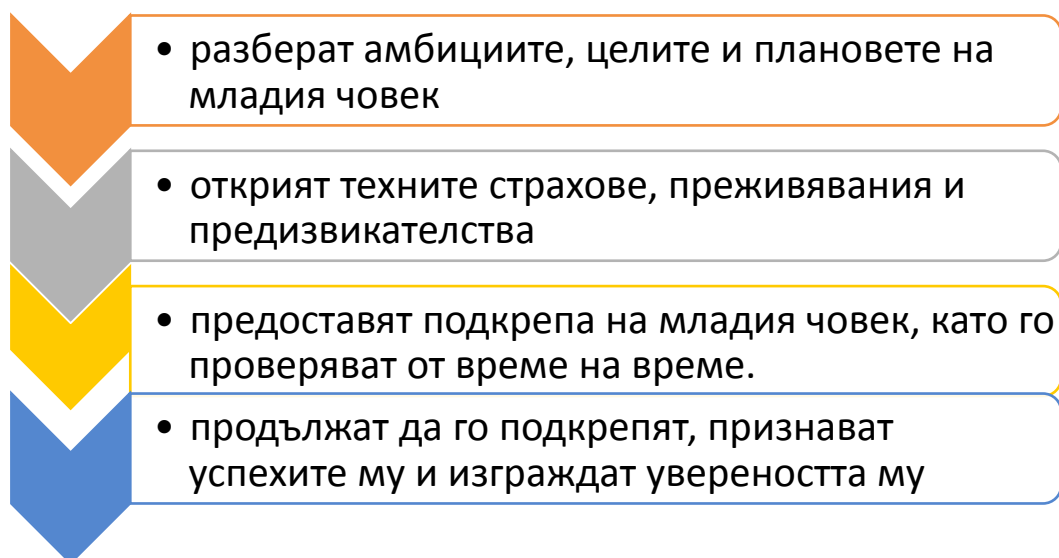
Накарайте ги да запишат предимствата и недостатъците на сегашната им ситуация. Какви ползи ще има за живота им? Тук би била полезна употребата на методи за обмисляне на решения (виж приложенията).

Когато се опитваме да създадем отношения, наистина трябва да опознаем младите майки, но тъй като семейството играе важна роля в техния живот, е необходимо да опознаем цялото семейство. Това ни позволява да разберем каква подкрепа имат и какви ценности произлизат от културата на общността им. След провеждането на онлайн проучване и добиването на обща представа за общността, трябва да установим по-дълбоки връзки. Правим това с помощта на неформални информационни сесии и по-нататъшни сесии. Удобен метод по отношение на отговарянето на нуждите на майките е да разберем какво точно те определят като тяхна конкретна нужда. По отношение на образованието им можем да разгледаме техните нужди за учене. Така можем да съставим индивидуален план на учене (ИПУ)

Индивидуален план на учене

Индивидуалният план на учене (ИПУ) е документ за работа, създаден от учители съвместно със стейкхолдърите (заинтересованите страни), който дава информация за планирането, осъществяването и оценяването на образователните програми.

ИПУ открива индивидуалните нужди на ученика/студента и приоритетите им за учене, очертава краткосрочни и дългосрочни образователни цели за един ученик и действията, стратегиите и промените, които трябва да предприеме, за да ги постигне. Планът представлява гъвкав документ, който бива проверяван и може да бъде променен в продължение на времето. Той определя отговорността за изпълняването и оценяването на плана. Също така позволява документиране, за да се подсигури последователността на ученето и позволява на участниците, да открият силните страни, уменията и знанията на младия човек за да:

-
- разберат амбициите, целите и плановете на младия човек
 - открият техните страхове, преживявания и предизвикателства
 - предоставят подкрепа на младия човек, като го проверяват от време на време.
 - продължат да го подкрепят, признават успехите му и изграждат увереността му

Преди първоначалната консултация с младата майка съветникът трябва:

- Да прочете и завърши документа
- Вземе предвид колко често ще може да работи върху документа и да използва индивидуалния учебен план с младия човек
- Вземе предвид каква част от документа планира да изпълни в първата сесия
- Обясни индивидуалния учебен план на младия човек (Как работи. Защо?)
- Помни, че документът е „работен документ“ и трябва да бъде попълнен съвместно и да има съгласие от двете страни!
- Реши какво количество от съдържанието ще изпълни днес.
- Реши кои задачи ще бъдат изпълнени от него и от младия човек преди следващата среща
- Определи дата/час за следващата среща

Това ще работи само ако и двамата човека участват активно и вярват в процеса

- Изпращане на напомняне, което да помогне на младия човек да се организира преди следващата среща
- Някои дни няма да има прогрес/успех и това е нормално!
- Той е помощен инструмент и не е нужно да бъде използван при всяка среща с младия човек.

ДЕЙНОСТ:

- Обяснете накратко какво е ИУП и как може да помогне на младата майка
- Попитайте младата майка какви са плановете ѝ за бъдещето – дайте съвети и обратна връзка
- Обсъдете как това може да бъде използвано във вашия контекст. Какви части бихте добавили/променили?

Взаимодействие с децата

За нашата целева група от млади майки, опитът ни е научил, че най-честите проблеми са свързани с грижите за децата. Критично важно е за социалните работници е да знаят какви са възможностите за отглеждане на децата, за да предадат информацията на майките.

Как да обсъдим/планираме конкретни нужди за грижа за децата в проекта BУМВЕ?

Обикновено младите майки от отделените общества си стоят вкъщи, когато имат деца и грижата за децата и семейната роля са често възприемани като женска задача. Решаващо важно е образованието на жената да не бъде виждано като загуба, а напротив – като печалба – печелене на опит за жената и нейното семейство. Без подкрепата на семейството това се превръща в прекалено голямо предизвикателство. Ние, като социални работници и обучаващи, трябва да им помогнем да разберат, че могат да се справят и с двете неща.

Използвайте фокусна група, за да опитате да установите от какво се нуждае общността по отношение на грижата за децата. Използвайте възможността да им покажете какво е достъпно в тяхното местно общество и от държавата от финансова гледна точка, както и какви празни сгради/офиси има, които биха могли да бъдат използвани за гледането на децата.

Фокус група за гледането на децата

Насочващи въпроси

- Знайте какво е достъпно
- Знаете ли какви опции за гледането на децата се предлагат около вас?
- Имате ли роднини, които биха могли да гледат децата ако трябва да започнете програма?
- Знаете ли какви възможности за ранна грижа за децата и образователни институции има около вас?
- Знаете ли за някакви субсидии, които са отворени за Вас?
- Има ли детска ясла?
- Има ли някакви свободни помещения/сгради в околността?
- Как можем да изградим доверия
- Външни институции за гледане на деца?
- Има ли възможност грижата за децата да се споделя между членовете на семейството?

Гледането на децата може да бъде видяно като пречка за продължаването на образованието особено за младите майки и затова е важно цялото семейство да разбере ползите от образованието и как то ще промени живота им. Тук би помогнал подход, основан на позитивните страни, а не на липсите. Той ще им помогне да си поставят цели и да видят как

това би издигнало техния социален и финансов статус и как би подобрило изгледите на семейството в дългосрочен план. Вместо се фокусират върху проблемите, накарайте младите майки да открият положителните ефекти използвайки модел, основан на позитивните страни, а не са липсите.

Дървото на живота

Идеята на дървото на живота е сравнително лесна и разбираема. Тя е визуална метафора, в която дървото символизира твоя живот и различните елементи в него или в случая на YUMBEs, източниците на подкрепа, които са достъпни до теб по отношение на грижата за децата.

Дейност „Дърво на живота“

- Нарисувай дърво със здрави корени и клони
- Използвайки корените - помисли за преживявания/ситуации/отношения в живота си – помисли кой винаги е до теб
- Използвайки клоните открийте кой още може да бъде до Вас, дори да е само понякога
- Повторете това с листата, помислете за всички хора във Вашия живот
- Свържете ги с клоните – резултатът от тези преживявания/връзки и тн.
- Включете различни положителни и отрицателни корени.
- Целта е да се изтъкнат положителните елементи на това как си/или как си бил.

Необходими материали

- Картина на дърво на живота
- Цветни моливи или ако работите с група - голяма картина
- Картината може да бъде продължителна активност, добавяна в продължение на времето
- Може да помогне на младите майки визуално да видят източниците на подкрепа, които са достъпни за тях

Дайте достоверна информация какво е достъпно до младите майки във вашата държава. Информация за това може да намерите в „Доклад за Националното образование и услугите за подпомагане на млади майки в страните партньори” на страницата на проекта www.bymbe.eu/results/. Цялата налична информация относно възможности за гледане на деца е обобщена в Доклада. Тази информация ще помогне на младите майки да вземат добре обмислено решение какво е достъпно до тях, тъй като както открихме преди повечето млади майки не винаги са запознати със предоставените им възможности

Зона на комфорт

Занятието зона на комфорт е занимание, което ще помогне на младите майки да излязат от зоната си на комфорт.⁶ Целта на това е да накара младите майки да помислят върху:

- Какво ги спира
- Какво могат да постигнат ако дадат шанс на образованието
- Начини как да подобрят живота си
- Как да развият нови умения

⁶ Адаптирано от Stepping Out Of My Comfort Zone <http://www.successfullives.co.uk/wp-content/uploads/Teacher-Lesson-Plan-5-Stepping-Out-of-My-Comfort-Zone.pdf>

- Предизвикат собствените си представи и ценности

УПРАЖНЕНИЕ

- Накарайте младите майки да помислят какво според тях ги държи в зоната им на комфорт
- Помолете ги да помислят за думи, които свързват с това
- Помолете ги да обсъждат и да го запишат
- Попитайте ги защо стоят в зоната си на комфорт
- Попитайте ги какво мислят, че могат да направят, за да излязат от зоната си на комфорт и как биха могли да го постигнат
- Попитайте ги какви ползи мислят, че ще имат от това

Адаптирано от да излезеш от зоната си на комфорт <http://www.successfullives.co.uk/wp-content/uploads/Teacher-Lesson-Plan-5-Stepping-Out-of-My-Comfort-Zone.pdf>

Необходими материали: Флипчарт хартия, Химикалки

Време - 30- 40 минути

Глава 3 - Изграждане на връзка с младите майки

Вегер казва, че „ активното слушане включва повтарянето на парафразирана версия на посланието думите на говорещия, задаването на въпроси, когато е уместно, и запазването на средно до високо невербално участие в разговора“ (2014,стр.13). Като част от ЮЗ трябва да се опитаме да установим какво търсят младите майки по отношение на опитът им в образованието. Трябва да се опитаме да разберем с какви – и дали въобще – трудности се сблъскват, които могат да затрудняват активното им включване. Първата стъпка към помагането на младите майки е способността да се разберат нуждите им.

Целта на тази сесия е да събере значима информация и един по-задълбочен поглед над нуждите на клиентите. Поради това предлагаме използването на редица техники от социалния работник като: активно слушане, задаване на въпроси, даване на обратна връзка и емпатия.

Активното слушане

Техниката включва няколко много важни компонента:

Активно слушане – чрез активното слушане се опитваме да установим както точно се опитва да каже човекът. Ние слушаме не просто изговорените думи, а по-скоро какво точно казват младите майки. Това включва слушане с всичките си сетива и усещане на сигналите, отправени от младите майки.

Дайте вниманието си на говорещия

- Гледайте говорещият директно
- Избягвайте неща, които ви разсейват
- Обръщайте внимание на езика на тялото на говорещият

Дръжте се уместно и призовавайте за уважение и разбиране

- Бъдете честни в отговорите си.
- Запазете уважението към другите, когато изразявате мнението си
- Отнасяйте се с другия човек така, както смятате, че говорещият иска да се държат с него.

ПРАВИЛНА УПОТРЕБА НА ОБРАТНАТА ВРЪЗКА - Даването на обратна връзка е ключова, за да се покаже на младите майки, че думите им биват чути, оценени и уважавани. Това може да бъде направено чрез установяването, че това, което човекът казва, наистина е това, което чувате. Затова питайте въпроси като тези по-долу, за да подчертаете, че чувате какво казва младата майка и да създадете ясни очертания за комуникация.

Разсъждавайте върху това, което е казано чрез парафразиране.

- *"Права ли съм, като казвам, че имате предвид, че...?"*
- *"Това, което разбирам, е че...,"*
- *"Звучи ми сякаш кавате, че...,"*

Питайте въпроси, за да изясните някои точки.

- *"Какво имате предвид като кавате, че...?"*
- *"Това ли имате предвид?"*

Периодично обобщавайте коментарите на говорещия

- *"Споменахте, че...и че сте открили, че...и след това се случи... и след това решихте да..."*

ЕФЕКТИВНА КОМУНИКАЦИЯ – покажете на младите майки, че слушате, като използвате жестове като кимане, усмихване и поддържане на очен контакт.

Използвайте езика на тялото и жестове, за да покажете, че сте заинтригувани

- Кимайте
- Използвайте изражения на лицето (усмихвайте се)
- Имайте отворена поза

КОГАТО СЪВЕТНИКЪТ ЗАДАВА ВЪПРОСИ, УВЕРЕТЕ СЕ, ЧЕ ТЕ ПОЗВОЛЯВАТ ИЗВЛИЧАНЕТО НА ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПОДХОДЯЩАТА ИНФОРМАЦИЯ

ЗАДАВАЙТЕ ВЪПРОСИ С ОТВОРЕН ОТГОВОР – Не задавайте въпроси, които могат да бъдат отговорени с да или не. Съветникът трябва да подтикне отговорът на младата майка, като задава въпроси като (Как, Защо, Разкажи ми повече).

Въпроси със затворен отговор

- Как се чувствате днес?
- Завършихте ли вече задачата си?
- Това ли е окончателния Ви отговор?
- Планирали ли сте да станете медицинска сестра?
- Мислите ли, че е неправилно да искате да живеете сами на Вашата възраст?
- Мога ли да Ви помогна с това?
- Математиката ли е любимият мВи предмет?
- Бременна ли сте?
- Какво е най-доброто Ви качество (това може да бъде отговорено само с една дума или с кратък отговор)

Въпроси с отворен отговор

- Какво мислите, че ще се случи, ако...?
- Какви са плановете Ви за бъдещето?
- Как точно решихте да прекъснете образованието си?
- Какво планирате да правите?
- Какъв беше опитът Ви с училището?
- Как успявате да отглеждате децата сама?
- Кажете ми какво е да живееш със семейството си.
- Защо ми изглеждате раздразнена днес?
- Какво мислите, че ще Ви донесе най-голяма полза при продължаването на образованието Ви?
- Нещо друго, което бихте искали да споделите?

ПРЕДЛОЖЕТЕ ЧЕСТА И ОТКРОВЕНА ОБРАТНА ВРЪЗКА

- Похвалете младата майка често, ако работи усърдно на проект за продължителен период от време (седмици/месеци).
- Вместо да кажете "Ти си най-умният човек групата" или "Ти пишеш най-добре от групата", направете похвалата по-реалистична: "Ти пишеш добре".

НАПРАВЕТЕ ПОХВАЛАТА ПО-КОНКРЕТНА

- Вместо да кажете "Браво", кажете "Браво, че си взе изпита."
- "Сигурно ти отне голямо усилие да се справиш с тази задача в твоята ситуация"
- Потвърждение – Хвалете положителното поведение, използвайте положителните/хвалебни твърдения

ФОРМУЛИРАЙТЕ ПОХВАЛАТА ПОЗИТИВНО

- Вместо да кажете "Браво, че не се отказа", кажете "Гордея се с теб, че.."
- Изтъквайте поведението, което искате да виждате повече, а не това, което искате да премахнете.
- Никога не смесвайте похвалата с критика, тъй като ще загуби ефекта си.

ХВАЛЕТЕ УСИЛИЕТО, НЕ РЕЗУЛТАТА.

- Похвалата може да изгради здравословно самочувствие, ако я използвате, за да изтъкнете.
- Вместо да хвалите за изкарана добра оценка на тест, похвалете за желанието за учене.

РАЗМИШЛЯВАНЕ – повторете какво е казала младата.

ОБОБЩЕТЕ – какво се е случило по време на сесията.

ПОКАЖЕТЕ ЕМПАТИЯ – покажете им, че разбирате как се чувстват.

ТЪРСЕТЕ ПРОТИВОРЕЧИЯ В ЖИВОТИТЕ НА ХОРАТА, КОИТО СЪВЕТВАТЕ.

НЕ ПОПРАВЯЙТЕ И НЕ СЪДЕТЕ – съветникът трябва да не показва чувствата си, тъй като те могат да повлияят на отношенията им с майките. Младата майка сигурно се е чувствала критикувана през целия си живот и ще се чувства изненадана за първи път да не бъде. Това ще позволи на отношенията ѝ със съветника да се развият.

Окуражете ги, като подкрепяте тяхната продуктивност.

Основни умения на съветника:

Да не бъде осъждащ, но да бъде ясен относно отговорностите на младите майки и съветника, да накара младите майки да разберат своята роля в ситуацията, да покаже последствията по разбираем начин, да мотивира и да притежава голямо търпение. Не да приема нещата както са, а да не губи надежда и да не съди младите майки.

Освен тези умения, свързани с личните взаимоотношения, смятаме, че е важно съветникът да има представа от влиянието на половите роли и стереотипите върху условията на живот и индивидуалните решения („Защо момичетата още мечтаят за принца на белия кон?“). Това помага за разбирането на идеите им и за обясняването, че статистиките показват една друга реалност за жените (в Тирол над 60% от работещите жени не са могли да преживяват само със собствените си доходи през 2016 и поради това разчитат на съпрузите си или на социално подпомагане), особено под голям риск от бедност са жените на преклонна възраст и тези, които остават сами поради развод или смърт на партньора им.

Освен това е важно да се подсигурят такива програми във всички части на страната. Колкото по-малко е населеното място, толкова по-трудна става ситуацията от една страна в отношение на възможностите за работа и гледането на децата и от друга поради заклеймяването на тези жени като млади майки с трудно минало.

НАСОКИ КАК ДА ПРОВЕДЕМ СЕСИЯ ЗА СЛУШАНЕ

- Продължителност на занятиято: 1 час
- Материали: два стола
- Обстановка: тиха дейност лице в лице, удобно офис пространство.
- Поддържайте сесията възможно най-неформална.
- Започнете, като задавате въпроси с отворен отговор. Използвайте техниките описани по-горе.
- Накрая обобщете главните точки от сесията, търсейки разяснение, където е необходимо
- Помолете клиента да сподели обратна връзка как е минала сесията според тях
- Разберете се за следващата сесия, време, дата и място

Глава 4 - Мотивация и вдъхване на увереност

Когато младата майка реши да поеме по пътя на промяната, е много важно да я поддържа мотивирана и да ѝ позволим да се фокусира върху това, което наистина иска. Мотивиращото интервюиране е много удобен инструмент. Целта на мотивиращото интервюиране е да позволи на младите майки сами да открият аргументи за промяна.

Мотивационното интервюиране е психологическа техника, която повечето психолози/психотерапевти/психолози използват в началото на работата си с младите майки. Много често младите майки нямат представа, че искат да направят промени в живота си като например да продължат образованието си. Те може да не знаят какво искат да правят или как да го направят. Мотивиращото интервюиране позволява на съветника да даде шанс на младите майки сами да споделят своите нужди. Това може да се случи само ако има атмосфера на доверие и разбирателство между съветника и клиента или в нашия случай младата майка.

Младите майки трябва да се чувстват подкрепяни и напътствани от съветника. Това е много ефективен метод при работа с млади хора, тъй като те често не са сигурни какво искат. Те може да виждат препятствията, в нашия случай гледането на децата или липсата на възможност за работа, но е възможно никога да не са се замисляли, че по-доброто образование ще им даде възможност да направят съществена промяна в живота им. Вашата роля в мотивиращото интервюиране е насочваща, като целта е извличането на мотивиращи твърдения от самите тях и промяна в поведението на младите майки, както и увеличаване на мотивацията им за положителна промяна.

Мотивиращо интервюиране

- Оставете младите майки сами да открият аргументи за себе си
- Покажете емпатия чрез задълбочено слушане – вслушвайте се какво казват младите майки и покажете интерес към това.
- Отбягвайте спорове и директен сблъсък – никога не съдете и не оставяйте младите майки да се чувстват сякаш биват осъждани
- Пригодете се към съпротивлението на младите майки вместо да му се противопоставяте директно – ако младите майки са резервирани е добре да

разнищите проблема малко повече, накарайте ги да видят къде може да се крие проблема, като им задавате въпроси, на които те сами да анализират отговора.

- Подкрепяйте продуктивността и оптимизма – вашата роля като съветник е да помогнете на младите майки да си изградят увереност и да поощрявате положителното поведение. Помагайте на младите майки да вярват в себе си (Davidson, 1994; Miller and Rollick, 1991)

Най-добрата опция е да работите като група и на живо с младите майки, отивайки на мястото, където живеят. Също така е препоръчително графикът да е гъвкав и да не е прекалено натоварващ. В обратен случай младите майки в групата, с която работим могат лесно да загубят мотивация. От друга страна те трябва да чувстват и индивидуална подкрепа. Поради това е необходимо да им предложим индивидуално обучение как да открият как се чувстват и да го показват по-ясно.

Фигура 1 – Мотивиращо интервю- видео: <https://www.youtube.com/watch?v=6716g1I7Zao>

Модели на подражание

Изграждането на отношения е основна стратегия за изграждането на доверие при работата с млади хора; освен това е жизнено важно, когато работим с уязвими или трудно достижими групи. Изграждането на отношения се основава на връзки с хората, които са толерантни, конфиденциални, отворени и искрени. Поканете младите майки и техните приятели в този процес. Ангажирайте ги чрез хора от тяхната общност, тъй като те познават общността си най-добре. Покажете им какво може да бъде постигнато чрез участието в образователна програма. Доведете предишни ученици или някой, в когото младите майки могат да се припознаят, за да говорят с тях и да споделят опит от първо лице; това има много

по-положителен ефект от която и да е теория. Това можем да го наречем комбинация от практика и теория. Създайте сесии, които са активни и дават възможност за участие. SAMHSA (2015) определя подкрепата от връстници като взаимна подкрепа, включваща знания, допити от учебен опит, умения и социално учене за подпомагане на възстановяването. Има много видове на отношения и приятелства като естествено появяващите се отношения в групова обстановка: приятелства, създадени в класната стая, на работното място, дома или в обществени среди. Поощрявайте взаимния опит и развивайте увереност чрез упражнения и диалог, позволявайки на младите майки да изразят свободно.

КАК МОЖЕМ ДА ГО ПОСТИГНЕМ?

- Спечелете доверието им и покажете подкрепата си на младите майки и ги окуражете да продължат образованието си.
- Включете някой младеж в програмата като работник, който да ги подкрепя.
- Те играят ролята на защитници и подкрепа на младите майки.
- Организирайте сесия/събитие и ги поканете да поканят време с тях неформално на местно ниво.
- Ако е възможно нека да бъде някой от тяхната общност или среда.
- Открийте мрежите от връстници.
- Опитайте се да окуражите познатите им да покажат подкрепа и приятелите им да участват в процеса.
- Установете контакт с местни групи от млади майки или образователни институции, за да се опитате да намерите информация и методи, които ще ви помогнат да привлечете и запазите младите майки..
- Включете граждански институции за информация, за да сте в час с правата за социално подпомагане и допълнителни услуги.
- Попитайте как е приятелят им.
- Поканете приятелите им на празненства, спортни дни на отворените врати и дипломираня.
- Присъствайте на място, това е важна част.

Целта на това упражнение⁷ е да се открият характеристиките на хората, на които се възхищаваме, и да се опитаме да ги приложим в собствения си живот.

Стъпка.1

Задайте въпроса: **Кои са Вашите топ три модела на подражание? На кого се възхищавате и защо? Кой Ви впечатлява? Може да бъдат реални или въображаеми, някой, който просто бихте искали да бъдете?**

1. _____

2. _____

3. _____

Стъпка. 2

Изредете трима души, които са оказали влияние върху живота Ви до този момент?

1. _____

2. _____

3. _____

Стъпка.3

Отбележете какво смятате, че е хубаво за този човек? Какво ги прави толкова специални?

1. _____

2. _____

3. _____

⁷Адаптирано от ICF <https://coachfederation.org/blog/boost-confidence-and-be-your-own-role-model-with-this-fun-coaching> (упражнението е утвърдено на 19/02/19)

4. _____

Стъпка.4

Какви качества притежават, които биха могли да подобрят Вашия собствен живот (например те са много уверени)

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Стъпка.5

Помислете за различни начини как бихте могли да въведете тези качества в живота си (например изграждане на увереност)

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

Стъпка.6

Изберете една основна област, която сте определили като нещо, за което се възхищавате на модела си на подражание, и се опитайте да работите върху постигането му през следващите седмици. Върнете се към действието след определено време и вижте дали има някаква промяна.

1. _____

2. _____

Необходими материали

- Топла, удобна, добре проветрива стая
- Лист на дейността „Бъди собствения си модел на подражание“
- Химикалка и лист

Признаване на постижението

Признаването на постиженията е много важно, за да се потвърди прогреса на младата майка. Трябва да им покажем, че се справят добре. Ирландският партньор Exchange House Ireland провежда ежегодни празненства за постижения в образованието. Ние организираме национално събитие, наречено the National Educational Achievement Awards (Национални Награди за Постижения в Образованието). Наемаме зала и каним говорители; Exchange House представя учащи с медали и сертификати. Това събитие расте с всяка година от създаването му. Първоначално беше основно второ ниво, но вече виждаме голям брой от завършили трето ниво. Като съветници в проекта BУМВЕ можем да използваме този пример в проекта. Наградете младите майки за участието им, дайте им сертификати и ги поздравете за успеха им.

Въпрос за „чудото“

“Въпросът за “ чудото” се препоръчва при терапия, фокусираща се върху намирането на решения на дадени проблеми, като начин за изграждане на ясна, детайлна и мотивираща участниците картина на техните цели в живота.” (Berg,1991;de Shazer,1998, цитирано от Sharry,2004.35). Съветниците, работещи с младите майки, могат да използват въпроса за „чудото“ като начин, чрез който майките да обърнат повече внимание върху това какво искат да постигнат в живота си. Както и при дейността с ролевите модели, младите майки могат да използват представеното по-долу упражнение като помощ при изграждането на тяхната собствена реалност. Това упражнение ще помогне на младите майки да си изградят представа за това в какъв свят биха искали да живеят и, от друга страна, ще им помогне при анализирането на начини, чрез които те самите могат да променят/подобрят живота си. Освен това то ще им покаже и как да започнат да работят за постигането на целите си.

КАК ДА ИЗПОЛЗВАТЕ ВЪПРОСА ЗА „ЧУДОТО“

Използвайки представените по-долу инструкции, съветникът ще помоли младите майки да обмислят всеки един от въпросите. Към всеки един от тях е представено и обяснение, на което съветникът може да се позовава по време на провеждане на упражнението.

Инструкции	Пояснение (за използване от съветника)
<p><i>"Въпросът, който ще задам, изисква малко въображение... Представете си, че след като излезете от тази стая, си отивате у дома, гледате малко телевизия, занимавате се с това, което обикновено вършите по това време на денонощието, след това си лягате и заспите. . . И докато спите, се случва чудо... И проблемите, които са причина да участвате в нашия проект биват изцяло разрешени, просто така, от самосебе си! "</i></p>	<p>Тази конструкция позволява на младите майки каквото и да е въображаемо желание, свързано с техния личен проблем</p>
<p><i>„Чудото се е случило докато спите, затова Вие не знаете нищо за него. “</i></p>	<p>Това позволява на младите майки да конструират сами своето чудо, без да обмислят проблема и стъпките, които трябва да бъдат предприети за решаването му.</p>
<p><i>„Когато се събудите на сутринта, а) как ще разберете за чудото, което се е случило с Вас?“ ИЛИ, б) "как най-добрият Ви приятел ще разбере за чудото, случило се с Вас?"</i></p>	<p>В този момент младите майки трябва да дадат своя отговор и да обяснят как би изглеждала ситуацията след случването на чудото. Тази стъпка служи за визуализиране на желаното състояние.</p>
<p><i>„По скалата от 0 до 10, като 10 отбелязва състоянието на нещата на деня след „чудото“, а 0 състоянието им в момента, когато сте решили да участвате в проекта ни, къде – между 0 и 10 се намирате след днескашното ни събиране? “</i></p>	<p>Тази стъпка помага при разбирането на това, къде младите майки смятат, че са спрямо целите, които са си поставили.</p>
<p><i>„Какво мислите, че трябва да направите, за да достигнете следващата степен по тази скала?“</i></p>	<p>Тази част от упражнението помага на младите майки при обмислянето на следващи стъпки, които могат да бъдат предприети с цел постигане на желаното от тях в живота. Така младите майки се концентрират върху самите стъпки по пътя към поставената цел, а не върху самата цел.</p>

Глава 5 - Ангажиране на семейството и общността

При работата с млади майки ключов елемент е подпомагането на семейството да види ползите, произлизащи от повторното ангажиране на младата майка с образованието. Вероятно е да възникнат трудности при убеждаването на семейството в правилността на взетото решение за образование. Поради това се препоръчва използването на модел, основан на дефицит на силните страни. Този модел ще даде възможност на консултанта да работи със семействата над вземането на фокусирано решение на проблема. Моделът, представен по-долу, ще даде ясна представа как да се премине от проблема към неговото решение.

Модел, базиран на липсата на силни страни срещу модел, базиран на силните страни на даден човек

	Базиран на дефицит на силни страни	Базиран на силни страни
Фокус	Дефицит/Грижа за децата Проблеми/Разходи	Силни страни/Грижа за децата
Оценяване	Рискове/ Загуби за семейството Нужди	Откриване на силните страни / как те могат да бъдат от полза за цялото семейство
Интервенция	Лечение/Стоене у дома - по-лесен вариант	Изпълнение/ Възползване от образованието
Роля на младите майки	Пасивност/непроменливост	Активност/ Участие в образованието Овластяване
Контекст	Изоляция на младите майки (на работа)/ част от ползите за семейството могат да бъдат отнети	Включване/Създаване на по-голям кръг от приятели Интеграция
Цел	Подобряване на симптомите/ Подобряване на условията за живот	Развитие/ Развиване на собствените перспективи и на тези на семейството

Планиране на дейностите

Имайки предвид факта, че ролята на една млада майка е свързана с подкрепата на цялото семейство, полезно би било да се проведат дейности, ангажиращи цялото семейство, тъй като въпросът за грижата за децата засяга всеки един от тях. Представеният по-долу шаблон за дейност е разработен от ирландския екип за конкретната целева група, с която работи. Шаблонът може да бъде адаптиран за партньорските държави с цел отговаряне на нуждите на конкретната целева група.

Позволен подход на планиране с цел развитие на общността. Насочен е към по-голямата част от общността, която често е от решаващо значение за работата с маргинализирани общества, както беше дискутирано и по-рано. Ангажирането на цялата общност е от изключително важно значение, тъй като то позволява на всеки да види дългосрочните ползи, които могат да бъдат постигнати, когато младите майки се върнат към образованието. Трябва да бъде обърнато внимание на факта, че хората, планирали дейностите, понякога имат привилегия към един от двата пола. Това се дължи на самата природа на обществото на пътешествениците, към които те спадат. Тази група все още остава до известна степен полово разделена. Опитът ни в Exchange House ни е научил, че този тип дейности биват добре приети в обществото, особено когато целта е да се привлече цялата общност към процеса. Дейностите във всяка една от страните партньорки могат да бъдат променени така, че да отговарят на специалните нужди на всяка една от тях.

Някои примери са посочени по-долу:

План на дейностите за жените

Разкрасителни дни	Описание на дейността	Материали
Препоръки за грижа за кожата	Съвети за продукта със специалист по грижа за кожата	Почистващ препарат, овлажняващ тонер
Нанасяне на грим	Демонстрация на умения	Различни марки грим
Нанасяне на лак	Shellac & Gel маникюр	Материали за поставяне на нокти

Мъжка група, Ден 2

Мъжки футболен отбор	Описание на дейността	Материали
Тийм-билдинг	5-странен футбол	Тениски, къси панталони, футболни обувки
Тренировки	Вторник и четвъртък Занимания с отборния треньор	Отборен екип
Мачове	Състезателен мач с награда за победилия отбор	Награда за победителя

Дейности за децата, Ден 3

Забавления за децата	Описание на дейността	Материали
Изкуства и занаяти	Проектиране на забавни устройства	Маркери и химикалки за оцветяване, хартия, лепило, брукат
Рисуване по лицата	Тема за животните	Бои за лице

Дейности за младежта, Ден 4

Младежки дейности	Описание на дейността	Материали
Екзкурзия	Кану-каяк	Транспорт, разходи
Дискотека	Дискотека за тийнейджъри	Диджей

Изброените дейности могат да бъдат изпълнявани за една седмица или разделени на по дни в няколко различни седмици. Страните партньорки могат да приспособят представените по-горе дейности към своите собствени нужди. Както е и в случая с по-горе изброените занимания, те са свързани с известно финансиране, като това трябва също да бъде взето под внимание по време на плануването на дейностите.

Като вариации на вече предложените дейности могат да бъдат разглеждани занимания за опознаване на хората помежду им и такива, които да ги накарат да се чувстват като част от семейството. Тези конкретни дейности не изискват специално финансиране и затова могат да бъдат проведени през всяко време на груповите занимания. Както беше споменато и преди, от голямо значение е консултантът, работещ с младите майки, да подчертае важността на развиването на отговорност на майките към тяхното кариерно развитие. Той трябва да подчертае и важността на развиването на автономност и инициатива у младите жени, както и да ги окуражи в решението им да се ангажират с образованието си. Даването на консултации и съвети в областта на професионалния избор, които да насочат момичетата при избора им на професия, която да отговаря на собствените им интереси, но и да кореспондира реалистично със ситуацията, в която се намират, е също едно от важните неща, подсилващи мотивацията на майките да постигнат целите си. От голямо значение е да се работи за развитието на подходящи нагласи към ситуацията и да се насърчават положителните усилия за по-голяма образованост.

Първата стъпка към намирането на правилната за всеки един човек кариера е отговорът на въпроса „С какво бих искал да се занимавам и коя професия смятам за подходяща за себе си?“. За тази цел е важно да се оценят професионалните интереси, както и способностите на дадения човек. Това може да бъде направено по няколко различни начина. По-долу са представени няколко лесни упражнения, базиращи се на самооценяването на участниците. Тези упражнения могат да бъдат използвани от консултанта по време на индивидуалната му работа с младите майки.

1. Първото упражнение, „Опознаване на интересите ти“ – се стреми към оценка на професионалните интереси на младата майка.
2. Второто упражнение, „Какви са Вашите таланти?“, е насочено към оценка на възможностите на всяка една от майките.

ПРАКТИЧЕСКО УПРАЖНЕНИЕ 1: *‘ОПОЗНАВАНЕ НА ИНТЕРЕСИТЕ ТИ’*

Задача: Молим Ви да помислите за собствения си опит и да дадете отговор на следните въпроси:

1. С какво обичате да се занимавате най-много?
2. Какви дейности/задачи обичате да вършите (по време на работа и когато имате избор)?

3. Кога сте били най-уверени в себе си и във взетите от Вас решения в сферата, с която се занимавате?

4. Кога сте били най-отдадени на и ентузиазирани от дейност, с която се занимавате (в работата Ви ако сте работили преди или по време на друга, извършвана от Вас дейност)?

5. С какво обичате да се занимавате през свободното си време?

6. Ако парите не бяха проблем за Вас, с какво щяхте да се занимавате в момента?

ПРАКТИЧЕСКО УПРАЖНЕНИЕ 2: КАКВИ СА ВАШИТЕ ТАЛАНТИ?

Въведение: Талантите и възможностите, които човек притежава в себе си, биват открити в дейностите, които даденият човек прави най-добре; те са неща, които отличават дадения индивид от другите. Тук представеното упражнение се стреми да помогне на участниците да открият своите таланти, като това би имало и пряко въздействие върху избора им на професия.

Задача: Отбележете твърденията, които най-точно описват талантите Ви и това, в което смятате, че сте добри:

Но.	Твърдение	Отбележете твърдението ако се отнася до Вас
	Способен съм да изразявам своите емоции и да пресъздам всяка ситуация с гласа и тялото си	A
	Обичам да използвам нови техники на рисуване и нови материали за рисуване	E
	Интересувам се от коли, технология и обичам да конструирам	C
	Интересувам се от различни събития, от техните причини и следствия	B
	Интересувам се от музика; Обичам да слушам как другите хора пеят; музикално продуцентство	I
	Чувствам се изпълнен с енергия и отделям голяма част от времето си в правене на физически упражнения	G
	Определям се като ентузиаст и оптимист	F
	Любознателен съм; Винаги обичам да научавам нови за мен неща	B
	Композирам мелодии	I
	Историите, които разказвам са добре структурирани и детайлни	D
	Чертаенето на схеми и конструкции е нещо, което ме удовлетворява	C
	Изразявам своите емоции и преживявания чрез музиката	I

	Добър съм в разказването на истории	D
	Способен съм да изобразя всяка една ситуация	A
	Прекарвам голяма част от времето си в извършването на спортни дейности	G
	Творбите ми се отличават с оригиналност	E
	Изразявам емоциите си чрез рисуване, оцветяване и правене на скулптури	E
	Чета научна литература и често дискутирам интересни за мен теми, свързани с науката	B
	Отделям голяма част от времето си в правене на планове и в колекциониране на неща	B
	Играенето на постановки е нещо, което ми доставя голямо удоволствие	A
	Способен съм да боравя с инструменти	E
	Способен съм да организирам другите за различни групови дейности	F
	Отдава ми се да съчинявам интригуващи истории или стихотворения/поеми	D
	Добър съм в груповата организация	F
	Добър съм в разбирането и разрешаването на технически проблеми	E
	Често побеждавам в различни игри	G
	Заобикалящите ме хора признават авторитета ми и ценят оценката ми	F
	Интересувам се от творбите, сътворени от други хора	E
	Мога лесно да изразя емпатия към поведението на даден човек или животно и ми се отдава да ги имитирам	A
	Намирам удоволетворение в участието в различни състезания и игри	G

КАЛКУЛИРАНЕ НА РЕЗУЛТАИТЕ: Молим Ви да преброите колко пъти сте дали като отговор следните букви:

A _____

B _____

C _____

D _____

E _____

F _____

G _____

I _____

РЕЗУЛТАТИТЕ ИМАТ СЛЕДНОТО ЗНАЧЕНИЕ:

A – Притежавате актьорски заложиби (талант)

B – Заложиби в научната сфера

C – Таланти в сферата на механиката

D – Таланти в сферата на литературата

E – Артистични таланти

F – Таланти в организирането

G – Спортни таланти

I – Музикални таланти

В случай, че повечето избрани от Вас отговори са “B”, то тогава Вие се отличавате с таланти в сферата на науката; ако по-голямата част от отговорите Ви са били “E”, то тогава Вашите таланти са в сферата на изкуството и т.н. Възможно е да имате разнообразие от таланти. В такъв случай зависи от Вас да решите кои от тях са само приятни занимания и кои нещо, с което бихте искали да се занимавате професионално.

Следващи сесии

Последващите сесии ще спомогнат за поддържане и доразвиване на отношенията с общността. Консултантът трябва да опита да убеди младите майки в ползите от връщането към образованието и да им покаже как ще се развие ситуацията за тях за определен период от време. Чрез това консултантът ще получи възможност да прецени кои от участниците биха били потенциални кандидати за проекта BУМВЕ. На предвидените сесии ще бъдат раздадени формуляри за участие за всеки, интересуващ се от повторно започване на образованието си. В това число биват включени членове на семейството, хора извън него, а и всеки, за когото се знае, че е проявил интерес към повторно започване на образованието си. Посочената дейност ще се проведе няколко пъти през определен период от време. През това време консултантът трябва да се възползва от възможността да раздаде формуляри, както и да информира участниците за проекта. Консултантът трябва да се възползва и от подобни на това събития, провеждащи се в общността, за да разпространи информация за проекта.

Този ден представя жизнеността и богатото наследство на общността и е празник на всички постижения, които са били постигнати във всички аспекти, засягащи ирландското общество. Събитието също така ще открие проблемите в обществото и ще има за цел да повиши гордостта и очакванията на пътешествениците. Най-добрият начин за постигане на

целта е използването на листовки, с които консултантът да информира хората за това какво проекта предлага. В следващия параграф ще намерите повече информация по темата:

Използването на визуално средство като флайерите би било от полза, поради факта, че в тези общества, особено при работата с мигранти, както е и в повечето случаи в страните партньорки, нивото на грамотност е относително ниско. Използването единствено на материали за четене би могло да отблъсне хората от проекта. Използването на визуални средства би предало по-силно посланието, отколкото които и да било думи. Изображението, представено по-долу, е особено въздействащо и пресъздава силната връзка между майка и дъщеря. От друга страна, изображението разкрива и предизвикателствата, които двете трябва да преодолеят.

Глава 6 - Лидери

От особено значение за изграждането на силна връзка с младите майки е изборът на човек, когото те да почувстват близък. Голяма част от тях могат да имат притеснението, че в резултат на ранното си напускане на училище, възможностите им ще бъдат ограничени. Освен това, младите майки често пъти биват изолирани от общността и понякога страдат от липсата на умения, които да им предоставят достъп до ресурси. Възможно е те да се почувстват демотивирани от институциите и от мнението на общността за тях, а също и леко изплашени от перспективата за завръщането им към образованието.

Въпреки това, за някои от майките една от причините, поради които искат да започнат повторно своето образование, са децата им; според тях образованието ще ги направи добър ролеви модел не само за децата им, но и за общността като цяло. Независимо каква е причината за желанието им за образование, използването на peer lead подход би било ползотворно. Чрез този подход младите майки ще се убедят, че щом някой, подобен на тях, е успял да се пребори, то и те ще успеят. Такъв е и следният случай. Младата майка в случая е заявила, че желанието и е било да даде нещо в замяна на общността си и, че образованието за нея е било единственият вариант за постигане на целта. Единствено образованието би и дало възможност за работа, чрез която да осъществи желанието си. При планирането на peer lead дейностите консултантът трябва да вземе под внимание следното:

Помислете за две дейности, които бихте могли да организирате

Изберете правилните хора, които ще служат за пример на младите майки

Бъдете отворени за идеи и фокусирани върху намиране на решения

Направете дейността приложима към ситуацията

Плануване на peer lead дейностите:

“Peer lead обучението или по-точно учението посредством връстници и хора, били в същата ситуация, се дефинира като система на получаване на опит, който от своя страна би подобрил социалното обучение и осигурил психическа подкрепа” Abdi. and Simbar, M, 2013, p.1)

По-долу ще откриете шаблон, предоставен от учител, участващ в дейности с образователна група. Учителят е млада майка, която е повишила своето 4 QQI ниво по програмата Информационни технологии на позиция при нас тук в Exchange House Ирландия. Същата тази майка е продължила развитието си в сферата и в момента работи като координатор на проекти, вдъхновявайки околните да продължават своето образование. Младата майка е, от своя страна, средство за вдъхновение на другите хора. Използването на човек, който е бил в подобна ситуация, като ролеви модел, ще подсили връзката на младите майки с общността. Младата майка, спомената по-горе, е пример за съчетанието на теория и практика в едно. Младите майки, участващи в проекта, ще получат възможността да и зададат въпроси по отношение на образователните програми и за начина, по който успява да съчетае работата с грижата за малко дете. Това те могат да направят пред групата или само лично. Задължително е да бъде оставено и време за въпроси, тъй като е възможно да възникнат проблеми за младите майки, започващи ново начало в живота си, които е нужно да бъдат разгледани и решени.

По-долу ще откриете пример за peer lead дейност от курс, проведен от млада майка, която е била първо обучаващ се, а сега заема мениджърска позиция в ирландска компания.

10-10.30	10.15	Цел	Материали
Въведение Кой съм аз?	Упражнение	Работа като част от екипа	Стая
Моят образователен опит	Тийм-билдинг упражнение	Следване на инструкциите	Голяма маса
Какво е да бъдеш млада майка; напредък	Изграждане на мост	Постигане на целите, но по интересен начин	Стар вестник Тиксо
Къде се намирам в момента	Групова дискусия	Коментар	Столове и химикалки

Глава 7 - Рискови ситуации

Младите майки са предразположени към преждевременно напускане на училище поради редица фактори. Imagaura et al изтъква като най-значим рисков фактор за ранна бременност по-ниският социално-икономически статус (P.1,2007).

Riordan (2002) цитира по-долу представените фактори като причини защо младите майки не продължават образователното си развитие:

1. Семейни, социални и културни фактори, като например липсата на подкрепа от страна на семейството, културни различия и различни ценности що се отнася до отглеждането на деца. Различните социални конструкции на това какво прави една майка добра и социалната стигма около това, какво е да си млада майка.

2. Структурни фактори като негативни изживявания в училище, изключване на бременните майки от образователната система, липсата на грижа за децата, пълноценен характер на образованието и социално осигуряване, както и възрастови ограничения по отношение на плащането на програми за обучение и на тренировъчни курсове. Освен всичко изброено се наблюдава и липса на консултантски услуги и програми, подкрепящи младите майки.

Точно затова и проектът YUMBE е уникален в своята сфера, тъй като той се стреми да предостави подкрепа на младите майки, желаещи да започнат повторно своето образование. Едно от най-важните неща е консултантите да разбират обстоятелствата, които са довели младите майки до по-ранно напускане на училище. Това ще им бъде от помощ при изготвянето на бъдещи работни планове с майките. Използването на йерархията на Маслоу, представена по-късно в този наръчник, ще помогне на майките в идентифицирането на най-важните области, на които трябва да обърнат внимание. Това би означавало разглеждане на жилищната ситуация, на текущия им икономически статус или на подкрепящите ги институции, представени по-рано в тази глава. Съветниците трябва също така да обърнат внимание и на кризисното управление, засягащо поведението на майките, както и на нещата, които биха пречили на младите майки да продължат своето образование или да участват в дейностите по проекта.

Думата криза може да бъде дефинирана като време на интензивна трудност, опасност или ситуация, в която трябва да бъде взето трудно решение. Думата риск, от своя страна, може да бъде определена като ситуация, изискваща излагането на някаква опасност. (Оксфордски речник)

За един учител е важно да разпознава амбивалентното поведение, какво означава то и как може да се работи върху него с цел подобряване на ситуацията за младите майки. Възможно е понякога майките да не могат да видят промяната или дори да не са сигурни, че искат да се променят. Затова е важно консултантите да разбират през какво преминават и какво чувстват младите майки. Учителите трябва винаги да помнят, че кризата в живота на един човек може да се различава от кризата в живота на друг. Те не би трябвало да определят или да се опитват да променят кризисната ситуация на младите майки, а всички промени трябва да бъдат пожелани от самите майки. Веднъж ангажирани с младите жени, консултантите трябва да избягват спорове и конфронтация и да приемат това, което майките имат да кажат (това често би шокирало младите майки, тъй като това, с което са се срещали преди в такива ситуации, най-често е било конфронтация).

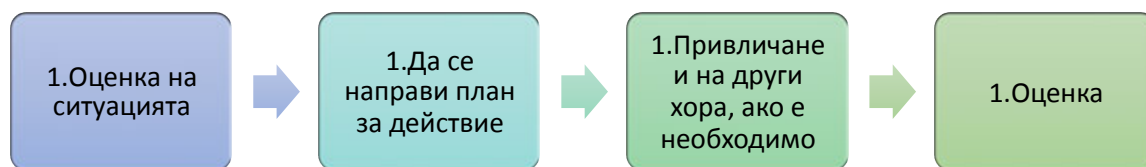
От помощ би било разпознаването на някои от многобройните типове кризи и рискови ситуации, представени по-долу:

- Суицидни идеи
- Лошо психично здраве
- Спешна финансова помощ
- Домашно насилие
- Изнасилване
- Убийство
- Злоупотреби
- Проблеми със закрилата на децата
- Заплашително поведение от бивш партньор
- Диагностицирана болест
- Злополука или нараняване
- Несигурни условия на живот

Всички по-горе представени ситуации са индикатори за криза, като често една майка може да е изпаднала в няколко от тях. Съветникът като такъв трябва винаги да държи

ситуацията под контрол, в случай че младата майка се намира в кризисна ситуация. Това, че тя се намира в криза, не би трябвало да бъде причина и за консултантът да изпада в такава.

Стъпки при кризисен мениджмънт:

Младите майки имат нужда да чувстват подкрепата на някого. В случай, че основните им нужди не бъдат удовлетворени, майките няма да бъдат в състояние да се включат пълноценно в дейностите. Можете да ги подкрепяте чрез помощ в намирането на жилище, чрез набавянето на храна и парични средства, чрез терапия и т.н..

Съпреживявайки емоциите им, ще спечелите и тяхното уважение и доверието им. Младите майки имат нуждата да чувстват подкрепата на другите, като липсата на такава би довела и до нежелание от тяхна страна да се ангажират със своето образование. Начин да покажете своята подкрепа е набавянето на необходимите за тях жилище, храна, парични средства, нужна терапия и т.н.. Ще спечелите доверието и уважението им като покажете своята истинска подкрепа.

Йерархията на нуждите на Маслоу

Използвайте йерархията на Маслоу, за да може по-лесно да прецените дали нуждите на младите майки биват задоволени. Създаването на силна връзка би било възможно ако покажете своето разбиране към тях. Въпреки че не винаги може да успеете да им помогнете, винаги може да потърсите нужната помощ.

Йерархията на Маслоу е разработена от Ейбрахам Маслоу през средата на първото десетилетие на 19 век. Неговата теория се базира на идеята, че човек има пет основни нужди, удовлетворяването на които му позволява да живее добре. Йерархията на Маслоу се състои от петстепенен модел на човешките нужди, най-често изобразяван като нива на пирамида. (<https://www.simplypsychology.org/maslow.html>). Прието е вярването, че с цел изпълване на всичките си цели в живота и възприемането му като осъществен, човек трябва на първо място да задоволи основните си човешки нужди. Това е представено и от следната диаграма:

Методите на Маслоу биха могли да помогнат на младите майки в идентифицирането на основните проблеми, оказващи влияние върху живота им. Съветникът има за цел да помогне в разграничаването на по-маловажните от важните проблеми. На кое трябва да се наблегне първоначално, за да можете да помогнете на младите майки? Използвайте представеното по-долу упражнение, за да помогнете на самите тях да разберат от какво се нуждаят през този етап от живота си. По този начин събраната информация може да бъде използвана след това с цел предотвратяването на изпадането им от образованието. Наръчникът би могъл да бъде от помощ за младите майки.

УПРАЖНЕНИЕ:

Колко точно сте удовлетворени що се отнася до жилище/доход и семеен живот?

Изключително удовлетворен			Крайно неудовлетворен	
1.	2.	3	4	5

Колко сигурни се чувствате що се отнася вашите чувства и емоции?

Много удовлетворена			Много неудовлетворена	
1.	2.	3	4	5

До каква степен чувствате подкрепата, идваща от семейството, приятелите и общността?

Чувствам силна подкрепа			Никаква подкрепа	
1.	2.	3	4	5

Чувствате ли се уверена и готова да продължите образованието си?

Напълно уверена			Много неуверена	
1.	2.	3	4	5

Какво бихте желали да постигнете в рамките на 10 години?

Много			Малко	
1.	2.	3	4	5

Необходими материали:

- Наръчникът на Маслоу
- Обяснение на основите на Йерархията на нуждите, съставена от Маслоу (опитайте се да обясните концепта с прости думи)
- Въпросникът
- Лист и химикал
- Обобщение на отговорите
- Списък с близките служби, можещи да окажат помощ

- Предвидено време - 1 час

Вариации на упражненията на Маслоу биха могли да бъдат намерени тук:

Алън Чапман е разработил детайлни пет- и осемстепенен въпросник на Маслоу, като това е перфектно средство, което би могло да бъде използвано за помощ на младите майки. Не сме в състояние да представим работата на Чапман в наръчника, но тя би могла да бъде принтирана и употребена за целта. Можете да я намерите на: <https://www.businessballs.com/self-awareness/maslows-hierarchy-of-needs/>

Глава 8 - Принос на партньорите в проекта

Тази глава разглежда многостранния принос на страните, участващи в проекта ВУМВЕ. Страните, допринесли за него, са Австрия, България, Литва, Сицилия и Испания.

Оценка на нуждите в страните партньорки

ОЦЕНКА НА НУЖДТЕ В АВСТРИЯ

В Австрия бяха идентифицирани различни групи NEET майки, що се отнася до различното им семейно положение и съдба.

В работата ни с групи от млади майки ще се нуждаем от подобен подход като този на партньорите ни от Ирландия. Тъй като младите майки често е трябвало да се справят на още ранна възраст с проблеми, свързани с грижата за децата (често проблемите са се предавали от поколение на поколение), е от особено значение да се създаде връзка, базираща се на взаимно доверие. Освен това, консултантите не бива да съдят младите майки. Това може да се окаже трудно, тъй като майките ще се опитат по всякакъв начин да разберат какви са истинските намерения на съветниците: те ще искат да се убедят дали консултантите наистина искат да им помогнат и да дадат своята подкрепа, или са „като всички останали“. Често им се случва да се срещат отново и отново с еднакви ситуации, като например да бъдат изоставени, хората да се държат некоректно с тях или да ги съдят. Това се дължи на лошите им

преживявания в миналото. В ролята Ви на консултант трябва да бъдете готови за успехи, но и за неуспехи. Ако имате нагласата, че работата Ви е лесен процес, то най-накрая единственото, което ще постигнете, е това, младата майка да се откаже от проекта и от работата с Вас.

От голяма важност е да покажете разбиране (да изслушвате какво казва майката, да обръщате внимание на действията и и да давате коректно фийдбек) и да приемате човека такъв, какъвто е. От друга страна, трябва ясно да посочите какви са границите на и последиците от техните действия и поведение, като им внушите, че отговорността за действията им е тяхна и изясните какво не бива да правят. Ако не се вслушате в тези съвети, рискувате да загубите в тази „игра на повтарящи се ситуации“. За успеха на проекта е особено важно младите майки да се почувстват различно от преди, от събитията в миналото им.

Важни умения, които консултантът трябва да притежава: не трябва да съди майките, но трябва да изясни и за двете страни какви са отговорностите им, карайки майките да разберат каква е тяхната роля в проекта, показвайки последиците от него по разбираем начин; да води мотивиращ разговор и да има търпение към околните, не така че да приема всичко казано, а по начин по който не се отказва от поставената му задача и не съди действията на младите майки.

Освен тези умения, отнасящи се като цяло до личността на консултанта, смятаме, че важно е той да има и цялостна идея за въздействието на различните роли на двата пола и половите стереотипи върху условията за живот и върху индивидуалните решения на всеки човек (“Защо момичетата все още мечтаят за принца на бял кон?”). Това би помогнало за разбиране на идеите им и за обяснение на начина, по който статистиките представят различни реалности за женския пол (в Тирол повече от 60% от работещите жени не могат да оцелеят единствено от доходите си, що се отнася до 2016 година, и затова биват зависими от съпруга си или от общността), особено високия риск за бедност при възрастните хора или при развод или смърт на съпруг/съпруга.

Освен това, важно е да се предостави възможност за работа с консултанти във всички части на страната. Колкото по-малко е дадено населено място, толкова по-трудна става ситуацията що се отнася, от една страна, до наличните работни позиции и грижата за децата и, от друга, до жените, завинаги „заклеймени“ като млади майки с трудно минало.

Имайки предвид факта, че Вітес е тренировъчна организация, а не експерт в социалната работа, поканихме организации от страната, чиято дейност е в сферата на социалните услуги, на срещата за треньори, разглеждаща методологията на проекта ВУМВЕ. 20 треньори и социални работници бяха участници в обученията. Шестима от тези социални работници, работещи в 3 организации във Видин, Русе и Пловдив (по-малки от столицата градове в страната) решиха да участват в следващите части на проекта.

В страната по-голямата част от младите майки, незавършили своето образование, са от ромски произход. Ромите в България имат сходни характеристики с пътешествениците, описани от ирландските ни партньори: те живеят с многолюдните си семейства и имат разбирането, че главната роля на една жена е да ражда и отглежда деца, като това трябва да започне още от ранна възраст. Някои от тях получават подкрепата на семействата си/съпруга си, но единствено по въпроса за доходите и мястото на пребиваване на семейството. В повечето случаи жените сами се грижат за децата си, като това представлява трудност, защото те имат нужда от помощ с отговорностите, за да имат време и да посещават занятията по проекта или в някое училище. Често се случва така, че фамилията им не одобрява решението им да участват в такъв тип проекти или желанието им да започнат обучението си отначало.

Социалните работници положиха огромни усилия да бъдат приети в общността и да създадат близък контакт с младите майки. В два от случаите (в градовете) им беше оказана помощ от свещениците от Евангелската църква. Задачата им беше да информират голяма група от млади жени с цел набиране на поне малка група от такива, желаещи да участват в проекта. Освен това задължението им беше да убедят семействата им (най-често мъж и роднини), че си заслужава за всяка една от тях, младите жени, да продължи образованието си. В един от случаите дори съпругът на една от жените настоя да посети упражнението заедно с жена си. Във всички случаи това, което помогна най-значително, беше доверието, създадено се или към социалния работник, или към помощниците от Евангелската църква. Още едно важно нещо беше начинът на отношение на работниците към запитаните жени, както и изявеното им желание да ги регистрират в образователната система.

Истинската работа с младите майки беше изключително ползотворна и успешна. Главните причини за този успех бяха идентифицирани от социалните работници, а именно:

- Младите жени се нуждаят от внимание и подкрепа, за да бъдат по-уверени в себе си. Фактът, че някой се опитва да им помогне, както и това, че този някой полага грижа за тях, им действа мотивиращо.
- Много беше важно да бъде показан респект чрез: изслушване на проблемите на участничките, както и внимание към тях, също така искрен, но и уместен коментар от страна на работниците.
- Социалните работници трябваше да покажат разбиране, а не да осъждат участничките в програмата.
- Обучителите трябваше да са добре запознати със социалните стереотипи относно ролята на половете в общността, в която живее всяка от младите майки. От работниците се изискваше да работят с цялото семейство и роднините, за да ги убедят да позволят на младата майка да посещава програмата и да започне отново с образованието си.
- Накрая, но не на последно място по важност, се наложи в повечето случаи да окажем грижи за децата или да провеждаме упражненията заедно с тях. За тази трудна задача ни беше нужна подкрепата на доброволци.

Оценка на нуждите в Ирландия

В ирландския контекст, както е очертано в този наръчник, подходът към младите майки е колективен процес. Младите майки са от труднодостъпната целева група на пътуващите общности, затова е от решаващо значение социалните работници и обучители да се ангажират с всички услуги, които работят на място, включително социалните услуги, които нашият персонал в Exchange House Ирландия включва и Семейна криза, и Интервенционна служба, Младежка служба, Образователна служба и Служба за психично здраве, в допълнение на външните агенции работим заедно.

Службите в нашата организация са работили с целевата общност в продължение на много години и са изградили отношения на доверие, които трябва да бъдат поддържани на всяка цена. Консултантите трябва да се съобразяват със собственото си професионално поведение, като се основават на тези взаимоотношения, много от младите майки никога не са имали работа и липсата на образование остава най-голямата бариера за получаване на пълна заетост, например само 16% от пътуващите са получили Сертификатът за завършване и 80.2% от пътуващите остават безработни (CSO, 2017). Изграждането на взаимоотношения е от ключово значение за ангажирането на младите майки. Уменията, изисквани от съветника, са доверие,

състрадание, насърчаване на несъдебен и диадичен подход, който включва младите майки на всяко ниво. Като съветник, това е жизненоважно за изграждането на доверие и разбирателство, за да може да се осъществи процес на активна ангажираност. Освен това, тъй като това е доста тясно затворена общност, семейните връзки имат значение, връзката с младите майки трябва да включва по-широката общност.

Взаимоотношенията с по-широката общност означават, че семейството може да подкрепи младите майки по отношение на грижите за децата и да осигури емоционална подкрепа. Съветниците също трябва да уверят майките, че ще ги подкрепят безусловно.

В по-широкия социален контекст често, когато младите жени имат деца, е по-вероятно те да се откажат от образованието, обучението и заетостта. Затова е от решаващо значение, когато призоваваме младите майки да се върнат към образованието и обучението, да им помогнем да видят в това ценност. Това може да бъде пряко предизвикателство за съветниците в този случай, така че е жизненоважно образованието да се разглежда като нещо, което може да подобри живота на младите майки и техните семейства по отношение на резултатите. Консултантите трябва да подчертаят, че образованието може да бъде изход от социалната изолация и бедността

Оценка на нуждите в Испания

В случая с Испания, юношеското майчинство е невидимо явление, което засяга почти осем от всеки хиляда жени между 15 и 19 години. Освен това процентът на подрастващите майки е свързан с нивото на развитие на автономната общност на пребиваване и е по-високо в по-слабо развитите райони. Ето защо не можете да направите общи факти за специфичните нужди на младите жени, защото тези нужди са засегнати от контекстуални и социални елементи. Следователно, както в Испания, така и в други страни, нуждите са тясно свързани с фактори като лицето, семейната подкрепа или не, социално-икономическото ниво на семейството, ако живеят в селски район или в града и т.н. Що се отнася до района на Астурия, голяма част от младите майки принадлежат към циганската етническа група и са отгледани в култура, в която ролята на жените е тясно свързана с майчинството и домашните грижи, а женитбата в ранна възраст и с деца е част от техния житейски план. По същия начин се наблюдава обезценяване на училищното образование, тъй като обикновено семейната среда не възнаграждава продължаването на обучението. По отношение на образованието на ромските момичета е необходимо да се подчертае, че момичетата напускат училище преди момчетата от ромски произход и всички те отпадат от образованието останалите млади хора. В този смисъл

мотивите, които водят момичетата да напуснат образователната система, са свързани с липса на интерес към съдържанието и по семейни причини, като последните са свързани с брак и семейни задължения, домакински задължения (както и от семеен натиск). С всичко това успехът на интервенцията ще премине през:

1. Възможността да се установи контакт с общността и с младите хора и да се опита да посредничи с тях за съгласие да участват в програмата.

2. След като младите жени са се съгласили да участват, целта ще бъде да се запази това участие във времето, така че неговото завършване да бъде показател за успеха на интервенцията. За адекватния успех на програмата, ще бъде от ключово значение:

- От една страна, ролята на социалните работници е от съществено значение, в случая с общинските съвети, с които работим, те имат дългогодишен опит в програми, предназначени за ромите, и има непрекъсната комуникация със социалните служби, които имат сравнително лесен начин за достъп до млади цигански майки.
- В допълнение, връзката на социалния работник с младите жени е от съществено значение, така че да се установи връзка на доверие, основаваща се на взаимно уважение и разбирателство. Важно е да се уважава личното време от гледна точка на индивидуалната свобода. С всичко това е важно да се вземат предвид тези фактори, за да работи по проект БИМБЕ с млади ромски жени, като най-големите трудности са тези, свързани с горепосочените фактори: много от тях са поели ролята на майки в ранна възраст и имат икономическа зависимост от техните семейства или техния партньор. Поради тази роля завръщането към обучението включва делегиране на грижите за децата на други хора (които може да не разбират нуждата) или намиране на подкрепа от страна на семейството в решението.

Оценка на нуждите в Италия

За целите на проект ВУМБЕ “млада майка” е жена на възраст от 19 до 29 години, която е забременяла или е родила първото си дете на тази възраст. Въпреки, че жените, които раждат след деветнадесетата си година магат да избягнат етикета “майка тийнейджър” борбата и стигмата, с която се сблъскват не са много различни. Все пак ситуацията е много разнообразна

и се влияе от няколко фактора, като например нивото на образование на майката (и нейното семейство), емоционалната и практическа подкрепа за майката от семейството и от бащата, и разбира се възрастта.

В подхода към младите майки, обучителите на местните организации участват като посредници за изграждане на доверие и насърчават младите майки да участват в програмата за обучение на ВУМВЕ. Младите майки реагират по-добре на хора, които познават и уважават. Дейностите на тези организации са насочени към овластяване и към подобряване на възможностите и професионалния профил на жените чрез специфични курсове за развиване на меки и дигитални умения или насърчаване на подкрепа за предприемачество или постигане на квалификация. Други дейности включват: обучения за семейния бюджет, правна подкрепа и, разбира се, фокусирани върху деца дейности: подкрепа за родителство, информация за различни родителски модели и педагогически практики, групи за учене, след-училищни дейности, дейности за изграждане на взаимоотношения.

С посредничеството на тези организации, получихме по-добра представа за различните ситуации, в които попадат младите майки. В резултат на това стигнахме до следните изводи:

- Общата представа е свързана с възрастта на младите майки, с които успяват да се свържат местните организации и да ги ангажират в своите дейности. Въпреки че организациите работят в необлагодетелствани райони, където образователната бедност, социалното изключване и младото майчинство са често срещани явления, младите майки на възраст под 25 години са изключително трудни за включване. Местните работници са установили, че колкото по-малка е майката, толкова повече тя се отдава на собствената си майчина роля и има тенденция да вижда всичко по нереалистично позитивен начин, като отхвърля помощта от външни лица и се фокусира върху ролята на грижещия се за семейството.
- Повечето млади майки – без значение дали са във връзка или не – често живеят със семействата, в които са се родили и/или разчитат на членове на семейството като важен източник на финансова подкрепа и подкрепа за грижа за детето.
- Тези които са във връзка, не са планирали изцяло да разчитат на своя партньор финансово, нито са планирали той да бъде човекът в семейството, който изкарва прехраната.

- Без съмнение, раздразнението е един от най-очевидните моменти в колективния разказ на младите майки и е свързано с:
 - едновременно да отговаря за всичко, свързано с децата, домакинската работа и управлението на семейството, но да няма достатъчно контрол върху всичко;
 - невъзможността да се поддържа семейството икономически и да се даде на децата повече;
 - зависимостта от благотворителността от роднини;
 - невъзможността да се намери [удобна] работа;
 - невъзможността да имат собствени пари.
- Що се отнася до образованието, младите майки ценят образованието като средство да осигурят по-добро бъдеще на децата си. Въпреки това:
 - когато биват попитани за плановете им, те нямат начертан път за действие за да продължат или завършат образованието си;
 - тъй като не могат да споделят грижите за детето (родителите не могат да помагат, или друго), те твърдят, че нямат време за обучителните си задачи и в резултат на това понякога трудно спазват срокове и намират време и енергия да посещават обучителни занятия
- Истината е, че всеки план да се върнат към училището се сблъсква с реалността на финансовите нужди на семейството, което води до това младите майки да предпочетат да работят, дори временна работа, за да имат някакви пари за дребни разходи, пред несигурната инвестиция в образование.
- По отношение на достъпа до пазара на труда:
 - Финансовите затруднения водят до това стремежите да не надхвърлят удобната заплата, независимо дали е ограничена във времето или за редовна или недекларирана работа.

- Работата не е приоритет: работата се сблъсква със семейните нужди, които се ценят повече от работата; в резултат те напускат, с надеждата да се върнат на работа в по-подходящо време и да намерят по-малко изискваща работа.
- По-голямата част от младите майки се отдават на нереалистични очаквания по отношение на пазарната стойност, гъвкавостта на работните графици и сигурността на работното място, за което биха искали да кандидатстват: искат стабилна работа с обезщетения, но нямат уменията и опита необходими, за да я получат, а и италианският пазар на труда не им позволява лесно да постигнат това.⁸
- Има също така сериозно изискване към Държавата (тоест социалната система) да се погрижи за тяхната ситуация, като им предостави работа, пари или безплатна грижа за детето, което не е възможно.

ОЦЕНКА НА НУЖДИТЕ В ЛИТВА

В Литва, в зависимост от различния живот на участничките, социална или семейна среда, стана ясно, че нужната подкрепа, оказвана към NEET майките, е в различно количество, като така проектът BYMBE подпомага майките в някои случаи повече от в други.

Най-главното препятствие за всяка една от младите майки, желаещи да започнат отново образованието си, е нуждата някой да се грижи за децата им, като местата, предлагащи помощ в детската грижа са от изключителна важност. Липсата на такива, а и на подкрепа от страна на семейство и роднини, е често и едно от нещата, възпиращи младите жени да продължат образованието си.

През 2014 68% от децата на възраст от една до шест години са посещавали институции, помагачи в грижата за малките. (33% от децата, по-малки от три годишна възраст, и 86% от тези, навършили между три и шест години.) (Education 2015). 13% от децата не са получили място в такава институция. Следователно, първичният сектор бива все по-добре развиван.

⁸ Наскоро италианският пазар беше охарактеризиран като такъв с „ниско качество на работни условия“ и с „стресирани работници заради висок натиск“ (особено за тези, които са на временен трудов договор и търсят подновяване на договора).

В Италия е неоспорим факт, че, въпреки уменията, заплатите са значително по-ниски от средните за Европа и това се влошава с увеличаване възрастта на заетите. Това е от изключителна важност, особено в условията на временна заетост и затруднява хората да запазят работата си за повече от няколко месеца или година. За много хора, най-вече младежи и жени, нетипичната работа води до пренатоварване и състояние на уязвимост и „работещи бедни.“

За повече информация, свързана с италиански пазар, вижте Доклада на Националната Служба за Образование и Подпомагане за Мади майки (*Report on National Education and Support Services for Young mothers*), публикуван на www.bymbe.eu/results/

За жалост, за повечето NEET майки предлаганите частни услуги са твърде скъпи.

В Каунас 11% от децата не са получили място в държавна детска градина. (броят на кандидатствалите деца е бил 14 873, като 1549 от тях не са получили тази услуга)

Проучвания показват, че процентът на родилите тийнейджърки е по-висок в селата в сравнение с този в градовете. 18.2 новородени на 1000 жени на възраст от 15 до 19 години (за сравнение, процентът на младите майки в градовете е 10.3). Следователно жените, живеещи в селата, раждат по-рано от тези в градовете. Позовавайки се на проучването, най-много млади майки има в общините, имащи и други социални проблеми, като например голям брой на получаващите социални помощи, на безработните и т.н.. Става ясно, че такива общности имат по-сериозни социални и икономически проблеми.

Следователно, в малките градове намирането на работа и грижа за децата е по-трудно.

Някои от младите майки, живеещи в по-отдалечените части на градовете, трябва да се справят и с проблеми с транспорта: те нямат нито шофьорска книжка, нито кола, следователно, няма начин, по който да се придвижват до местата за работа, за провеждане на курсове и т.н.

Можем да се съгласим с класификацията, предложена от австрийските ни партнори относно нуждата от помощ за младите майки:

- Някои от майките могат да разчитат на подкрепата от семействата си и ще започнат наново образованието си с одобрението на близките им.
- Друга част от младите майки разчитат на социална подкрепа и нямат контакт, или ако имат, то той е много тесен, с родителите си или с подкрепящи ги организации. В този случай участието в проекта YUMBE би било от помощ.

Някои от тези млади майки се намират в наистина трудни ситуации, като например емоционални проблеми, зависимост, финансови затруднения, дългове. Начинът на живот, който те избират, често пъти се повтаря от поколение на поколение (някои са от семейства в социално-рискови ситуации). Представянето на някои от тях в училище е на особено ниско ниво, като в някои случаи младите майки изпитват трудности дори в четенето и смятането, и имат много малка мотивация за учене. В това се състои и предизвикателството пред консултантите.

Следователно, от особена важност за съветниците, работещи с младите майки, е да спомогнат за изграждането на самочувствие у тях. Този процес преминава през обучение как да поемат отговорност за живота и действията си, как да си намерят работна позиция и как да се грижат за себе си и децата си. Ето защо кариерното образование е от решаващо значение за повишаване на осведомеността на младите майки за собственото им влияние върху това, което могат да постигнат.

Създаване на връзки с партньори и общества

АВСТРИЙСКИЯТ ОПИТ

Както беше споменато, много важно е консултантът, работещ с млади майки, да подчертае значението на развитието на тяхната отговорност за развитието на кариерата им, да развие автономност и инициатива и да насърчи завръщането към образованието чрез подпомагане на правилния избор на кариера. Това може да стане по време на индивидуалното консултиране с младите майки. Консултации и съветване при избора на професия, насочване на момичетата при избора на професия, която отговаря на личните им интереси, реалистичната оценка на ситуацията с цел постигане на целите също е много важна, тъй като това засилва мотивацията. Важно е да се работи за развитието на подходящи нагласи и да се насърчават положителните усилия за постигане на образование.

За подходящ избор на кариера, първата стъпка е да се отговори на въпроса „какво бих искал да направя и каква професия и работа са подходящи за мен?“ За тази цел е важно да се оценят професионалните интереси, както и способностите. Това може да се направи по различни начини. По-долу са предложени няколко много прости упражнения, основани на самооценка, които биха могли да бъдат използвани от съветник или социален работник в тяхната индивидуална работа с млади майки

Както вече бе споменато по-горе, повечето австрийски млади майки вече са в системи за грижа или подкрепа на младежи, тъй като нямат или имат лоши отношения със собствените си родители. Така че в повечето случаи връзката с родителите не е казус. В много случаи ние дори трябва да помогнем на младите майки да преодолеят травмата, че не са приети и обичани от собствените си родители или други проблеми, които са преживели.

Освен това работата със социалната група не изглежда толкова лесна. Повечето от младите майки са се озовали в групи с лошо влияние върху тях преди бременността. От една

страна, в момента, в който дойдат при нас, те успешно са се отделили от тези групи и не искат да имат нищо общо със старите приятели. От друга страна, те изглежда нямат нови стабилни контакти. Дори помежду си имат много подозрения дали могат да се доверяват една на друга. В дискусиите те подчертават, че не искат да имат контакт с хора с лошо влияние, сякаш наизустили това и трябва да убеждават себе си да го правят. Накратко, в повечето случаи не успяхме да идентифицираме подкрепяща социална група. Някои от тях ни казаха, че единственият човек, на когото могат да се доверят, са те самите.

Ние не предлагаме дейности, тъй като това не е част от институционалните ни предложения. Това е по-скоро задачата на другите помощни служби, в които са младите майки, ние основно се фокусираме върху образователното и професионалното развитие заедно с тях и се опитваме да им помогнем със своите знания и контакти.

Тъй като „Frauen im Brennpunkt“ също развива дейност по отношение на повишаване на осведомеността по проблемите на жените на пазара на труда и по-високия риск от бедност при жените, ние също поставяме акцент върху факта, че младите майки не се образуват за каквато и да е работа, ами ако е възможно спрямо местното търсене и собствените им умствени способности - опитваме се да ги мотивирате за работа, която може да им осигури доход, от който могат да живеят и да отглеждат детето си.

БЪЛГАРСКИЯТ ОПИТ

Това не беше лесен процес поради традициите в общностите, в които живеят момичетата. За по-възрастните поколения е напълно приемливо да не завършват училище както мъжете, така и жените, но особено жените, когато имат деца. Това, което помогна най-много, беше доверието, което вече съществуваше между социалните работници или хората, които ги подкрепяха да достигнат целта. Друг важен аспект беше, че някои от жените вече имаха по-големи деца, искаха да водят по-добър живот, да намерят по-добра работа, но разбираха, че това не е възможно с толкова ниско ниво на образование. Така че самите жени бяха мотивирани и желаещи да преодолеят съпротивата, с която се сблъскаха в семействата. Други жени имаха подкрепата на семейството си. Така че при работата с целевата група и тяхната общност ние подхождахме индивидуално към всеки случай.

Ирландският опит

Exchange House Ireland (TRIBLI) има над 35 годишен опит, предоставяйки на общността на пътуващите специфични, професионални, семейни помощи, кризисни интервенции,

образование, обучение и услуги за деца и младежи в Ирландия. Достатъчно щастливи сме да имаме достъп до социалните работници, педагозите и младежките работници от различните отдели в организацията. Бяха поканени 20 члена на екипа да участват в обученето; то се състоя в нашата заседателна зала в Дъблин. Основната част от участниците бяха от нашия отдел по социална работа, чийто брой бе 10, а останалите бяха обучаващи / обучители. Обучението беше проведено от Лорейн О'Конър. Обучителите заявиха, че са впечатлени от материалите за обучение на ИП-3. Тестът за множествена интелигентност на Гарднър впечатли участниците, тъй като те смятаха, че това е нещо, което биха могли да използват в работата си. Един социален работник изрази загриженост, че е малко прекалено усложнен, но беше уточнено, че има и други модели, които тя може да използва, като VARK, която аз, като възпитател, използвам с по-младите ученици. Тя беше доволна от факта, че сме обмислили това. Обучението за работа със символи беше много добре прието, тъй като повечето от участниците никога не са използвали този инструмент. Фактът, че това е много самостоятелно упражнение, което позволява на участника да поеме отговорността и да начертае собственото си пътуване, беше много добре приет. Всички участници заявиха, че ще използват това в работата си.

ИСПАНСКИЯТ ОПИТ

В случая с Астурия дългата история на общините, с които работим по отношение на ромската общност, ще благоприятства достъпа до млади жени. Също така е важна работата на Fundación Secretariado Gitano, която работи специално с тази група от населението. Благодарение на тяхната работа, достъпът до обществото с цел да се обясни значението на програмата за жените, е от съществено значение. И двете институции имат различни професионалисти от различни сектори: социални работници, психолози, педагози и др., които ще участват в изпълнението на работата с млади жени и семейства.

От друга страна, обучението с професионалистите беше оценено много положително, като се има предвид, че представените материали попълват по един цялостен начин необходимата работа с младите жени и техните семейства. Те проявиха интерес и оптимизъм относно резултатите от прилагането на различните инструменти, включени в това ръководство, като откриха някои от тях за иновативни и много полезни в работата както с младите жени, така и с интервенцията с техните семейни мрежи.

ИТАЛИАНСКИЯТ ОПИТ

Въпросът за участието на семейството е от особено значение и се отнася до нуждите, правата, ролите и отговорностите на всички членове на семейството (майки, бащи, баби и

дядовци, партньори) и други влияещи (приятели, учители, социални работници, съседни), които съпътстват младите майки преди и по време на майчинството.

В съответствие с нашата мисия за подобряване на качеството на образованието, работата на CESIE се фокусира върху ангажираността на общността благодарение на процесите, които включват всички, които се грижат за ежедневния растеж на децата (родители, възпитатели, учители, социални работници, баби и дядовци ...).

Нашият ангажимент е да използваме нашите интердисциплинарни интервенции на местно ниво, за да намерим подход към и да ръководим и придружаваме семействата и другите хора, които имат влияние върху младите майки в разнообразните местни инициативи, прилагани от CESIE и асоциираните партньори, насочени към:

- Развиване на социални умения, подобряване на възможностите за заетост, или създаване на социална среда подходяща за семейства активно ангажиране на младежите;
- Създаване на реална или виртуална среда за общуване, обмяна на опит и споделяне чрез събития и срещи.

Това действие има за цел да създаде чувство за принадлежност към общността, която се грижи за различните нужди на своите членове. Също така партньорствата с местни организации и доставчици на образование са начин да се осигури допълнителен опит, ресурси и подкрепа.

ЛИТОВСКИЯТ ОПИТ

Когато жените започват да посещават обучения, обикновено те се срещат с други жени в подобна ситуация и получават нови връзки, подкрепа, информация, стават по-активни и се интегрират по-добре в по-широката общност. Те имат възможността да развият своите компетенции и меки умения, да продължат личното си развитие и да спечелят повече доверие. Тяхното отношение към собствените им възможности се променя. Ако има някаква съпротива в техните семейства, те могат да се справят с тези ситуации и да променят нагласите си към по-положителни.

Осигуряване на мотивация и овластяване, постигане на устойчива промяна в партньорските страни

АВСТРИЙСКИЯТ КОНТЕКСТ

В Австрия осъзнаваме, че за повечето майки мотивацията изглежда са децата им. Смятаме, че това е така, защото в Тирол представите за семейството са най-вече ориентирани към традиционните ролеви модели на жените и мъжете. Проучване, проведено от Семейния институт и Виенския университет с 1000 души на възраст между 18 и 70 години в Австрия, показва, че 72% от тях смятат, че майката трябва да стои с детето си колкото е възможно повече време, особено с деца под 1,5 години години. Всеки втори човек смята, че е лошо, ако майка на малко дете работи, тъй като бащата е длъжен да осигури доходите на семейството. Това води до факта, че в много семейства те стоят в лоши връзки, защото е по-добре да имат “нормално” семейство и мъж, отколкото да работят. Що се отнася до работата и постигането на собствени приходи, това води до факта, че всяка 4-та жена остава без за работа повече от 3 години и всяка трета жена работи само на непълен работен ден, което има огромен ефект върху доходите и пенсиите и увеличава по-рано споменатия споменатия риск от бедност.

По отношение на момичетата забелязваме, че тяхната най-голяма мотивация , изглежда, е детето. Те искат да направят всичко за детето. Не знаем дали това произтича от схващанията за майчинството и семейството в нашето общество илитока им е било казаво. Забележително е колко често споменават, че го правят за детето.

Това може да е мотивация, но смятаме, че то има по-голямо въздействие в дългосрочен план и е полезно за връзката майка-дете, ако те разберат, че трябва да го направят за своето собствено добро. Детето е крехка мотивация, която може да се срине с първите проблеми между майката и детето, които възникнат. Ние се стремим да постигнем мотивация, която в същото време влияе върху тяхното самочувствие и увереност. Постигането на образование и професия не трябва да бъде жертва за детето, а нещо, с което те могат да се гордеят накрая.

За тези млади майки, които твърдят, че никога не ги слушат и им се дава възможност да докажат, че са способни, мотивация може да бъде и да докажат на света, че могат да изкарат образованието до края, за да постигнат контрол над своя живот, какъвто никога преди не са имали. Но съветникът трябва да бъде подготвен, че тази стъпка може да бъде много силна цел, от една страна, но също така и много страшна, от друга страна. Самоконтрол означава и самоотговорност !

В началото е трудно да се създаде визия или дори да се намери цел за следващата стъпка. На по-късен етап въпросът за „чудото“ на де Шазер може да бъде добър инструмент за работа с младите майки. Този въпрос е разработен в началото на 80-те години и работи с подход, ориентиран към решения. Основната цел е да се премести фокусът върху бъдещето, когато проблемите са изчезнали. Това всъщност не е един въпрос, а определен процес, през който младите майки трябва да преминат, за да променят нагласите си.

БЪЛГАРСКИЯТ КОНТЕКСТ

Основните неща, които мотивират момичетата, споменати от младите майки чрез обратна връзка са свързани с:

- Развиване на увереност:
 - Някой ме подкрепя;
 - Някой ме разбира;
 - Някой ми обръща внимание;
 - Аз мога да направя нещо, за да променя ситуацията си;
 - Връщането в училище е постижима цел.
- Намиране на подкрепа в социалната група:
 - Има други хора като мен;
 - Разговори с хора в същата ситуация.
- Желаната професия или дори учебно заведени са мотивация:
 - Ако уча, мога да стана фризьорка;
 - Липсва ми училището.
- Възможността за по-добър живот:
 - Ако завърша училище ще мога да имам по-добра работа;
 - Ако завърша училище ще мога да изкарвам повече пари.
- Да се чувстват добре и да се забавляват:
 - Интересно е;
 - Харесва ми;
 - Чувствам се добре.

Ирландският контекст

В рамките на ирландския контекст управлението на риска е ключът към поддържането на участието на младата майка в образованието. Миналият опит ни научи в рамките на нашата образователна услуга, че липсата на гъвкавост на някои образователни програми означава, че има прекалено голям натиск върху младите майки и това неизбежно ги кара да отпаднат от програмите. Следователно, когато съветниците работят с младите майки, те трябва да разполагат с подробна информация за това какво искат младите майки, с какво разполагат, от какво имат нужда по отношение на грижи за децата. Наличието на информация и данни ще ви помогне да направите избора на най-подходящата програма за съответната ситуация. В нашата собствена организация, в образователния отдел на Exchange House Ireland, можем да се свържем с консултанти по ориентиране в рамките на услугата за образователно обучение, които имат опит в тази област. Понастоящем една от младите майки, с които социалните работници работят, се възползва от тази услуга. Като обучен консултант, аз я придружих на първата ѝ сесия, за да я насоча в правилната посока. Фактът, че тя познава и има доверие в нашата услуга, дава на младата майка подкрепата, от която се нуждае, за да я започне на своето образователно пътуване. Освен това, ние имаме широки познания за това какво е налично по отношение на самото образование и обучение и можем да насочим младите майки в различни посоки в зависимост от техните нужди. Този процес показва на майките, че сме на тяхна страна и ще ги подкрепяме през цялото време. При обучението на социалните работници и съветниците е изключително важно те да разполагат с адекватна информация, за да могат те да я предадат на младите майки.

Италианският контекст

Жени, които стават майки на ранна възраст, често губят интерес към образованието по различни причини. Една от основните цели на дейностите на CESIE, адресиращи младите майки, е да им помогне да завършат средното си образование и да получат или да продължат професионалното си образование.

Ключът към постигане на тези резултати е във следните елементи:

- **Създаване на мотивация за обучение.** Връщането към образованието включва отговорности, свързани с домашни, учене, четене, подготовка за изпити, присъствие в клас. В основата на реалността на майките-ученици е предизвикателството да съчетаят тези две роли. Да окуражат връщането към образованието, критично важно е да се

възползваме от мотивацията на майките да осигурят по-добро бъдеще за децата си. Бременността или невъзможността да намерят работа, въпреки многобройни опити, често дават тласък към преоценка на образователните цели и желания.

- **Създаване на взаимоотношения на доверие между майката и съветника и взаимоотношения на подкрепа от хора в подобна ситуация.** Много е важно участниците да имат подкрепа от други хора в подобна ситуация, с които да могат да обсъдят своите преживявания. Това дава възможност на младите майки да се замислят за собствения си живот и да се окуражават една-друга да поемат отговорност за постигане на целите си.
- **Предлагане на гъвкави форми на обучение.** За да се подготвят младите майки за повторно влизане в образованието, те трябва да получат не само услуги за кариерно и лично консултиране и планиране, но също така и гъвкави графици за курсове и персонализирани обучителни програми, за да отговорят на техните нужди и време, с което разполагат.⁹
- **Интеграция в училище.** Младите майки трябва да могат да се интегрират в училищната социална мрежа (съученици, учители и др.) и да поддържат установените връзки. Реинтеграцията в социална среда извън семейството позволява на младите майки да се отдръпнат от отношенията с детето, да възстановят собственото си лично пространство (отделна жизнена среда и дейности) и да увеличат личното си благоденствие, като чувстват, че осъществяват себе си.
- **Общи дейности за подкрепа.** За младите майки, грижата за детето, транспортните и финансови затруднения са основните предизвикателства. Предоставянето на решения чрез цялостни услуги за подкрепа им позволява да се фокусират върху ученето и прогреса.¹⁰

ИСПАНСКИЯТ КОНТЕКСТ

Осигуряването на мотивация и овластяване на младите майки е един от приоритетите на ВУМВЕ.

⁹ За жалост, това е рядко явление в Сицилия, особено за млади майки, които имат завържено начално образование и които искат да завършат и основно: в последната ситуация, обучението се провежда вечер или индивидуално (и затова е и скъпо).

¹⁰ За съжаление, този аспект е извън наш контрол, тъй като социалните служби не могат напълно да задоволят тези нужди.

Когато работите с тях, най-важното нещо, което трябва за да ги държите мотивирани, е да сте наясно какво мотивира всяка една от тях, тъй като това варира за различните хора. Често, когато разговаряте с момичета, това, което ги държи мотивирани, са от една страна, тяхното лично самочувствие и емоционално състояние (чувство за способност, знание как да се справят с отчаянието и т.н.), мрежи за подкрепа (които семейството и тяхната група поддържат, да имат съветник-референт - който може да отиде в случай на съмнение и т.н.) и лични и професионални перспективи, произтичащи от завършването на тяхното обучение (ако наистина има ясна връзка между изучаваното и добрата работа, ако им харесва това, което учат и т.н.).

Що се отнася до овластяването, това е още един от основните стълбове, върху които се основава продължаването на обучението. Те трябва да се научат да бъдат самодостатъчни, да развиват своята автономност и да знаят, че това, че понякога техните решения може да не задоволяват околните, не означава, че са грешни.

Всички тези фактори трябва да бъдат взети под внимание от съветника, за успешното постигане на целите, които младата майка си е поставила.

ЛИТОВСКИЯТ КОНТЕКСТ

Много е важно консултантът, работещ с млади майки, да подчертае значението на поемането на собствена отговорност за развитието на кариерата, да се развие автономия и инициатива и да се насърчи завръщането към образованието, като се подпомага правилният избор на кариера. Това може да стане по време на индивидуалното консултиране с младите майки. Консултации при избор на професия: насочване на момичетата при избора на професия, която отговаря на личните интереси, реалистична оценка на ситуацията с цел постигане на целите също е много важна, тъй като това засилва мотивацията. Важно е да се работи за развитието на подходящи нагласи и да се насърчават положителните усилия за постигане на образование.

Управление на риска в страните партньорки

АВСТРИЙСКИЯТ КОНТЕКСТ

В Австрия, тъй като младите майки са също в други социални програми, като грижата за младежта, рисковите ситуации, освен отпадането от образованието, не бяха наша отговорност.

- Обсъждане на възможността за по-гъвкав график

- Намиране на удобни време / режими за комуникация (бихме могли да използваме Skype, що се отнася до младите майки, които се връщат в образованието, бихме могли да предложим някои смесени учебни сесии?). С комбинирано обучение те биха могли да работят от дома си, това би решило всякакви проблеми, свързани с грижите за деца, които те могат да имат.
- Намиране на подходящ работен план, който ще им помогне да постигнат целите си. Това може да означава проявяване на по-голяма гъвкавост в програмата.

Ако имаме нужда да подновят ангажираността си:

- Да направим комуникацията приоритет; опитваме се да намерим най-добрия възможен начин да запазим линията на комуникация отворена.
- Използваме мотивационните техники за интервюиране по-горе като средство за поддържане на младите майки мотивирани и ангажирани.

Използването на оценяващи въпроси може да помогне на младите майки да видят какво наистина искат и да ги накара да оценят критично собствените си цели и дългосрочни планове.

БЪЛГАРСКИЯТ КОНТЕКСТ

За съжаление, кризисната ситуация в България се разви поради това, че всички училища в Русе не позволиха някои от момичетата да бъдат записани поради бюрократични процедури и промяна в училищната система. Служителите отказаха подкрепа, докато социалният работник не се свърза с медиите. След известно медийно отразяване, включително и от националната телевизия, проблемът беше решен. Иначе няхаме кризисни ситуации с момичетата.

ИРЛАНДСКИЯТ КОНТЕКСТ

В рамките на ирландския контекст управлението на риска е ключът към поддържането на участието на младата майка в образованието. Досегашният опит ни научи в рамките на нашата образователна услуга, че трудността на някои образователни програми означава, че има прекалено голям натиск върху младите майки и това неизбежно ги кара да отпаднат от програмите. Затова, когато консултантите работят с младите майки, те трябва да имат подробна информация за това какво искат младите майки, каква е личността, какво имат нужда от грижи за децата. Цялостната информация ще ви помогне да направите избор по отношение на това какви образователни програми ще работят най-добре. В нашата собствена организация в образователния отдел на Exchange House Irelands можем да се свържем с

консултанти по ориентиране в рамките на услугата за образователно обучение, които имат опит в тази област. Понастоящем една от младите майки, с които социалните работници работят, се е ангажирала с тази услуга като обучен консултант, който я придружил на първата си сесия, за да я насочи в правилната посока. Фактът, че тя знае и има доверие в нашата услуга, дава на младата майка подкрепата, от която се нуждае, за да започне своето образователно пътуване. Освен това ние имаме широки познания за това какво е налично по отношение на самото образование и обучение и можем да ръководим младите майки в различни посоки в зависимост от техните нужди. Този процес показва на майките, че сме инвестирали в тях и че ще бъдем подкрепяни през цялото време. При обучението на социалните работници и съветниците е изключително важно те да разполагат с адекватна информация за тях, за да могат те да предадат това на младите майки.

Обучението в рамките на проекта YUMBE може да се използва с младите майки, за да се подпомогне създаването на основа за връщане към образованието, като се изгради тяхната увереност, като се подкрепят те да разберат как най-добре да се учат и какво работи за тях в допълнение към мисълта за това какво ги предизвиква. И как това може да бъде разрешено, преди да достигне до точката, в която младите майки отпадат.

ИСПАНСКИЯТ КОНТЕКСТ

В случая на Испания най-добрият вариант е да се работи като група и лично с млади майки, в обществото, в което те живеят. В допълнение, препоръчително е графициите да са гъвкави и да не са твърде интензивни. В противен случай младите майки в групата, с която работим, лесно губят мотивация. От друга страна, човекът също трябва да се чувства подкрепен индивидуално. Затова ще е необходимо да се предлагат индивидуални консултации, за да разберем как се чувстват те и да ги накараме да се изразяват по-открито.

ИТАЛИАНСКИЯТ КОНТЕКСТ

Липсата на ресурси за грижи за децата, финансовите проблеми, трудният сблъсък между надценяването на възможностите за заетост и реалността на италианския пазар на труда и трудностите при развиването на самооценка са четири основни препятствия, пред които са изправени майките при връщането към образованието.

Ангажирането на млади майки в обучителни дейности изисква чувствителност и гъвкавост. Фасилитаторите от местните организации и обучителите на CESIE трябваше да предложат колкото се може по-голяма подкрепа и насърчение.

Извършен е съвместен анализ на основните професионални и личностни характеристики на младите майки, който служи като основа за планиране на обучението. Тази дейност е определила фокуса, структурата и времето на провеждане на обучителните сесии, дълбочината и теоретичните основи, които трябва да предоставят, упражненията, които трябва да се предложат и примерите за използване. Тя е от значение за подпомагане на проектирането на обучителни семинари, които са съобразени с положението на младите майки и отговарят на техните нужди и интереси.

От решаващо значение е да се вземе решение за времето на обучението (часове, дни, работни дни, конкретни периоди трябва да се избягват), удобни за целевите участници (семеен задължения, възможности за работа), но позволяващи редовност и последователност на дейностите и домашните / индивидуалните задачи. Също така, местоположението на семинарите трябва да бъде удобно за всички участници.

ЛИТОВСКИЯТ КОНТЕКСТ

За да се върне човек в училище след определен период от време, е необходима мотивация, подкрепа и насърчаване. Тази подкрепа може да се получи от семейството, както и от социалните работници, която е не по-малко важна. Младите майки се нуждаят от помощ, за да преодолеят съмненията и несигурността. Много важен е контактът със социалния работник, възможността да има съвети при решаването на ежедневни проблеми, организирането на грижи за деца и консултациите.

ИЗТОЧНИЦИ

1. Abdi F, Simbar M. The Peer Education Approach in Adolescents- Narrative Review Article. *Iran J Public Health*. 2013;42(11):1200-6.
2. Australian Capital Territory Education & Training http://www.ainslies.act.edu.au/_data/assets/pdf_file/0008/238148/ILP_guidelines.pdf accessed 6/02/19)
3. **Bib** <https://www.businessballs.com/self-awareness/howard-gardners-multiple-intelligences/liography>
4. Evans and Slowey, M. (2010) Not the end of the story: Supporting teenage mothers back into education http://www.barnardos.org.uk/not_the_end_of_the_story_-_march_2010_pdf.pdf
5. Central Statistics Office CSO (2016) Press Statement Census 2016 Results Profile 8 - Irish Travellers, Ethnicity and Religion <https://www.cso.ie/en/csolatestnews/pressreleases/2017pressreleases/presstatementcensus2016resultsprofile8-irishtravellersethnicityandreligion/> (accessed 16/04/2018)
6. Davis, Katie et al: <https://howardgardner01.files.wordpress.com/2012/06/443-davis-christodoulou-seider-mi-article.pdf> (accessed on 14/02/19)
7. Davidson, 1994; Miller and Rollnick, 1991. Treatment Improvement Protocol (TIP) Series, No. 35 Centre for Substance Abuse Treatment. Enhancing motivation for a change in substance abuse <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK64964/> (accessed on 25/06/18)
8. Decisional Balance Exercise/Template (http://www.nova.edu/gsc/forms/Young_mothers_handout_3_1_decisional_balance_exercise.pdf) (accessed 17/05/18)
9. Foster DW and Neighbors C. A review of decisional balance research and directions for brief alcohol intervention among college students. *OA Alcohol*. 2013;1(1):7.
10. Holland, Kitty (2016) Price of childcare averages €167 per week in the Republic

11. The Irish Times, Kitty Holland, *Price of childcare averages €167 per week in the Republic*, <https://www.irishtimes.com/news/social-affairs/price-of-childcare-averages-167-per-week-in-the-republic-1.2897064> (accessed on 10/04/2018)
12. My World Triangle <https://www.gov.scot/Topics/People/Young-People/gettingitright/national-practice-model/my-world-triangle> (accessed 18/05/2018)
13. Motivational Interview <https://www.youtube.com/watch?v=67l6g1l7Zao> (accessed on 12/04/2018)
14. Riordan, S,(2002) *The invisible students: Young Parents in Education* The Centre for Social and Educational Research, Dublin Institute of Technology https://health.gov.ie/wp-content/uploads/2014/04/invisible_students.pdf
15. SAMHSA. (2015) *Peer Support and Social Inclusion*. Retrieved November 24, 2016 <http://www.samhsa.gov/recovery/peer-support-social-inclusion>.
16. Sharry, John (2004) *Solution Focused Groupwork*. Sage Publications London. ‘Teenage childbirth development and territorial differentiation in Lithuania’, Vaida Tretjakova, Institute of Public Geography and Demography of Lithuanian Social Research Center.
17. “Aš renkuosi profesiją”, Leonardo da Vince Euroguidance Lietuva.
18. Harry Weger Jr., Gina Castle Bell, Elizabeth M. Minei & Melissa C. Robinson (2014) *The Relative Effectiveness of Active Listening in Initial Interactions*, *International Journal of Listening*, 28:1, 13-31, DOI: 10.1080/10904018.2013.813234 (accessed 30/01/ 2019)
19. Maria Imamaura et Al,2007.*European Journal of Public Health*, Volume 17, Issue 6, 1 December 2007, Pages 630–636, <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckm014> (accessed 14/02.2019)
20. Fundación secretariado gitano (2013). *El alumnado gitano en secundaria: un estudio comparado(Resumenejecutivo)*. https://www.gitanos.org/upload/42/08/EstudioSecundaria_InformeEjecutivo.pdf. (Accessed 21/03/2019).
21. Fundación secretariado gitano (2013). *El alumnado gitano en secundaria: un estudio comparado*.<https://www.gitanos.org/upload/92/20/EstudioSecundaria.pdf> (Accessed 21/03/2019).

Приложение - Обучение VYMBE

Exchange House Ireland (TRIBLI) има над 35 годишен опит, предоставяйки на Traveller обществото специфични, професионални, помощи от първа ръка, кризисни интервенции, образование, обучение и услуги за деца и младежи в Ирландия. Имаме късмета да имаме достъп до социалните работници, педагозите и младежките работници от различните отдели Exchange House. Поканихме 20 членове на екипа да участват в обученията; това се случи в нашата заседателна зала тук, в Дъблин. Основната част от участниците бяха от нашия отдел по социална работа, чийто брой бе 10, а останалите бяха допълнителни обучаващи / обучители. Обучението беше проведено от Лорейн О'Конър.

Обучителите заявиха, че са впечатлени от материалите за обучение на ИПЗ. Тестът за интелигентност впечатли участниците, тъй като те чувстваха, че това е нещо, което биха могли да използват в работата си. Една социална работничка изрази загриженост, че е прекалено усложнен, но ѝ казаха, че има и други модели, които тя може да използва, като VARK, която аз, като възпитател, използвам с по-младите ученици. Тя беше доволна от факта, че сме обмислили това в ИП. Обучението по SYMFOS беше много добре прието, тъй като повечето от участниците никога не бяха използвали този инструмент. Фактът, че това е много самостоятелно упражнение, което позволява на участника да поеме управлението и да даде възможност за размисъл, за да начертае собственото си пътуване, беше много добре прието. Всички участници заявиха, че ще използват това в работата си.

BYMBE
Bringing Young Mothers back to education

www.bymbe.eu

www.facebook.com/bymbe.eu

БИМЕК

cesie
the world is only one creature

EXCHANGE HOUSE IRELAND
National Travellers Service

frauen im
brennpunkt

MAGENTA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.